

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Eva Veverková

**Procesní úkony soudu a exekutora v exekučním řízení
dle zákona č. 120/2001 Sb.**

Diplomová práce

Olomouc 2011

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Procesní úkony soudu a exekutora v exekučním řízení dle zákona č. 120/2001 Sb. vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.“

V Olomouci dne 30. listopadu 2011

Eva Veverková

Já, níže podepsaná, Eva Veverková, autorka diplomové práce na téma,

Procesní úkony soudu a exekutora v exekučním řízení dle zákona č. 120/2001 Sb.,

kteřá je literárním dílem ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), v platném znění (dále jen „autorský zákon“), dávám tímto jako subjekt údajů svůj souhlas ve smyslu § 4 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, v platném znění, správci, kterým je

Univerzita Palackého v Olomouci

Křížkovského 8

771 47 Olomouc

Česká republika,

ke zpracování údajů v rozsahu jména a příjmení v informačním systému, a to včetně zařazení do katalogů, a dále ke zpřístupnění jména a příjmení v katalogích a informačních systémech Univerzity Palackého v Olomouci, včetně neadresovaného zpřístupnění pomocí metod dálkového přístupu. Údaje mohou být takto zpřístupněny uživatelům služeb Univerzity Palackého v Olomouci. Realizace zpřístupnění zajišťuje ke dni podání tohoto prohlášení vnitřní složka Univerzity Palackého v Olomouci, která se nazývá Informační centrum UP.

Souhlas se poskytuje na dobu ochrany autorského díla podle autorského zákona.

V Olomouci dne 30. listopadu 2011

.....
Eva Veverková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala všem, kdo mi s mou prací pomáhali. Především děkuji své vedoucí diplomové práce JUDr. Renátě Šínové, Ph.D. za její pečlivé vedení při vypracovávání této diplomové práce, zejména za její ochotu, cenné připomínky a rady k této práci. Velké díky patří i mé rodině a přátelům, kteří mě všestranně během tvoření mé práce podporovali.

Seznam použitých zkratk

EK – Exekutorská komora České republiky

EŘ – zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

ET – vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, ve znění pozdějších předpisů.

LZPS – usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

NS – Nejvyšší soud České republiky

ObZ – zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

OSŘ – zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

OZ – zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

ProvVyhl – vyhláška č. 418/2001 Sb., o postupech při výkonu exekuční a další činnosti, ve znění pozdějších předpisů.

Tzv. listopadová (střední) novela – zákon č. 286/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a kterým se mění řada dalších zákonů.

ÚS – Ústavní soud České republiky

Ústava – ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Obsah

Seznam použitých zkratk	5
Obsah	6
Úvod	8
1. Teoretické vymezení pojmu procesní úkon soudu	11
1.1 Třídění procesních úkonů soudu	12
1.1.1 Soudní protokoly	12
1.1.2 Spis	12
1.1.3 Poučovací povinnost	13
1.1.4 Dožádání soudu, součinnost poskytnutá exekutorovi	14
1.1.5 Předvolání a předvedení	14
1.1.6 Pořádková pokuta a vykázání z místa jednání	15
1.1.7 Doručování	16
1.1.8 Rozhodnutí	17
1.1.9 Opatření soudu – vyznačování doložky právní moci	18
1.1.10 Jednání soudu	18
2. Jednotlivé procesní úkony soudu a soudního exekutora – usnesení o nařízení exekuce	20
2.1 Předpoklad vydání usnesení o nařízení exekuce - návrh na nařízení exekuce	20
2.2 Náležitosti usnesení o nařízení exekuce	23
2.3 Účinky usnesení o nařízení exekuce	27
2.4 Opravný prostředek proti usnesení o nařízení exekuce	29
2.5 Malá úvaha o názoru ÚS vyjádřeném v usnesení II. ÚS 808/11	30
3. Jednotlivé procesní úkony soudu a soudního exekutora - exekuční příkaz	32
3.1 Právní úprava exekučního příkazu	32
3.2 Náležitosti exekučního příkazu	34
3.3 Účinky exekučního příkazu	35
3.4 Obrana proti exekučnímu příkazu	36
3.4.1 Návrh na odklad exekuce (§ 54 EŘ)	37
3.4.2 Návrh na zastavení exekuce (§ 55 EŘ)	37
3.4.3 Vyškrtnutí věci za soupisu (§ 68 EŘ)	40
4. Jednotlivé procesní úkony soudu a soudního exekutora – usnesení o odkladu exekuce	42
4.1 Návrh na odklad exekuce	44
4.2 Rozhodnutí o návrhu na odklad, jeho náležitosti	44

4.3 Odvolání proti usnesení o odkladu exekuce	46
5. Jednotlivé procesní úkony soudu a soudního exekutora – příkaz k úhradě nákladů exekuce	48
5.1 Právní úprava příkazu k úhradě nákladů exekuce	48
5.2 Příkaz k úhradě nákladů exekuce, jeho náležitosti a specifika	49
5.3 Opravný prostředek proti příkazu k úhradě nákladů exekuce a rozhodnutí o něm	51
Závěr	53
Seznam použité literatury a zdroje	57

Úvod

Téma diplomové práce procesní úkony soudu a exekutora v exekučním řízení dle exekučního řádu jsem si zvolila proto, že je dle mého názoru velmi aktuální, i proto, že úzce souvisí s aplikační praxí. Již během studia civilního procesu mě problematika exekučního řízení zaujala natolik, že jsem absolvovala v průběhu tří let dvě praxe u různých soudních exekutorů. Poznatky z těchto praxí mě ovlivnily v pozitivním i negativním smyslu, proto jsem se rozhodla svou diplomovou práci věnovat exekučnímu řízení a upozornit na některé jeho nedostatky a zvláštnosti. K mé volbě tématu přispěly i mnohé články na internetu, které se exekuční tematikou zabývají, ale dle mého názoru ji prezentují jen povrchně, často nevidí obě strany problému a staví se převážně na stranu dlužníků. Ve své práci se nezaobírám důvody, pro které bývají exekuce nařizovány, domnívám se, že by toto mohlo být tématem samostatné práce zpracované v jiném oboru. A v neposlední řadě tu byl i důvod, že exekuční řízení jako celek velmi významně zasahuje do Ústavou zaručeného a chráněného práva vlastnit majetek, které může být omezeno pouze na základě zákona, a které je tak obecně negativně vnímáno veřejností.

V době od zvolení svého tématu do jeho konečného odevzdání byla přijata významná tzv. listopadová (střední) novela exekučního řádu, která změnila mnoho institutů v exekučním řízení, kterým se v jednotlivých kapitolách věnuji a upozorňuji na ně společně s vlastním názorem na jejich přínos či naopak. Střední novela měla za cíl zajištění vyšší ochrany práv a oprávněných zájmů účastníků exekučního řízení a třetích osob, odbřemenění soudů od zbytné agendy, přesunutí maxima procesních úkonů na soudní exekutory, určitou modernizaci a systematické odstranění nedostatků dosavadní právní úpravy.¹ Nejvýznamnější změnou přijatou touto novelou, která byla veřejností pozitivně vnímána, je zmírnění důsledků úkonů učiněných dlužníkem po zahájení exekučního řízení, kterými dlužník může zkrátit uspokojení věřitele, kdy zákonodárce absolutní neplatnost těchto úkonů dlužníka v rámci inhibitoria omezil pouze na neplatnost relativní, jíž se musí účastník v řízení dovolat.

Chtěla bych uvést, že při zpracovávání své práce jsem se snažila hledat dostupnou literaturu zabývající se mnou zvolenou problematikou, a dovolila bych si tvrdit, že odborné literatury k mému tématu, zvláště po nabytí účinnosti listopadové novely s jejími mnohými změnami, je velice málo – v podstatě jen komentované znění nového exekučního řádu. Dostupná literatura pojednává o exekučním řízení jako celku a chybí v ní zaměření přímo na

¹ KORBEL, František. PRUDÍKOVÁ, Dagmar. Nad změnami v exekučním řádu. *Právní rozhledy*, 2009, roč. 17, č. 22, s. 792.

jednotlivé procesní úkony prováděné ať soudem či soudním exekutorem. Z tohoto důvodu jsem se rozhodla do své práce zapracovat ve velké míře současnou relevantní judikaturu, která se zabývá situacemi v praxi přinášejícími neshody i problémy, je velmi přínosná a může být v budoucnu podnětná pro další případné změny v exekučním řízení. Co se týče zákonné úpravy vycházím ze aktuálního znění zákona č. 120/2001 Sb., exekučního řádu, s odkazy na další právní předpisy s uvedenou úpravou související.

Ve své struktuře je má práce rozdělena do pěti kapitol, jež dále obsahují podkapitoly. Celý text je doplňován poznámkovým aparátem.

V první kapitole teoreticky vymezují pojem procesního úkonu soudu, včetně uvedení jejich třídění a náležitostí. Současně upozorňuji na jejich význam a frekvenci užití soudem a samotným soudním exekutorem v exekučním řízení.

V následujících kapitolách pak rozebírám jednotlivé procesní úkony soudu a soudního exekutora v exekučním řízení – usnesení o nařízení exekuce, exekuční příkaz, usnesení o odkladu exekuce a příkaz k úhradě nákladů exekuce. Práce obsahuje vymezení zvláštností, které se u daných procesních úkonů v exekučním řízení objevují ve srovnání s procesními úkony soudu v řízení vykonávacím dle části šesté občanského soudního řádu, ale také jejich náležitosti a možnosti jejich nápravy.

Cílem mé práce je podat ucelený výklad o jednotlivých procesních úkonech, jež se v exekučním řízení vyskytují, také zhodnocení přiměřenosti právních účinků nařízení exekuce a vydání exekučního příkazu, a dále pak zamyšlení se nad tím, jaké jsou skutečné důsledky pro osoby povinné a jak k nim přistoupil zákonodárce v tzv. listopadové novele. Chci se vypořádat s otázkou stávající dvoukolejné možnosti vymáhání civilně-právních pohledávek – zda cestou soudního výkonu rozhodnutí či exekucí dle exekučního řádu. A dále se pak blíže zaměřit na současnou dvoukolejnost v samotném exekučním řízení, kdy mnohé procesní úkony jsou svěřeny jak osobě soudního exekutora, tak přímo soudu. Ve své práci chci odpovědět na otázku, zda výše zmíněné dvoukolejnosti nejsou nadbytečné, zda nejsou překonané a která je z mého pohledu výhodnější. Pokud bych měla již nyní formulovat svoji hypotézu ohledně této otázky, pak dle mého názoru je dvoukolejná možnost vymáhání civilně-právních pohledávek v dnešní době již překonaná a do budoucna bych zachovala pouze možnost vymáhat pohledávky v exekučním řízení dle exekučního řádu. Dále bych svou hypotézu rozšířila o tvrzení, že dvoukolejnost v exekučním řízení je neúčelná, role soudu by měla být omezena pouze na přezkum rozhodnutí exekutorů a podstatná část agendy by měla být svěřena kompletně do rukou soudním exekutorům.

Při zpracování práce jsem použila gramaticko – sémantické a logické interpretace znění právních předpisů, dále metody analýzy při popisu jednotlivých procesních úkonů a metody komparatistiky při srovnávání dřívějšího a současného znění exekučního řádu. Svou práci prokládám vlastními úvahami de lege ferenda. Na tomto místě chci zmínit další připravovanou novelu exekučního řádu, která by měla ulehčit soudům v nynějším náporu exekuční agendy přesunutím povinnosti vydat usnesení o nařízení exekuce na soudní exekutory, kteří by nově přichozí návrhy na nařízení exekuce zapisovali do registru exekucí, čímž by došlo k jejich oficiálnímu zahájení.

Závěr práce je věnován celkovému zhodnocení cíle diplomové práce a zejména otázce právní síly účinků a skutečných dopadů na účastníky řízení jednotlivých procesních úkonů soudu v exekučním řízení.

Práce je doplněna seznamem použité literatury, anotací v českém a anglickém jazyce, a seznamem klíčových slov, rovněž v obou jazycích.

V této diplomové práci je zachycen právní stav ke dni 31. října 2011.

1. Teoretické vymezení pojmu procesní úkon soudu

Procesní úkony směřují k založení, změně nebo zrušení příslušných civilně-procesních právních vztahů. Procesní úkony na straně soudu navazují na procesní úkony účastníků řízení, kteří jejich prostřednictvím mohou disponovat celým řízením nebo jeho předmětem, a naopak, a vytvářejí tak organický celek, jehož cílem je závazné vyřešení civilního řízení.²

Procesními úkony soudu bychom mohli označit veškeré úkony soudu, které jsou činěny během celého civilního řízení. Vyskytují se v podobě soudního rozhodnutí (které má 3 formy - rozsudek, usnesení a platební rozkaz) nebo opatření soudu. Mezi procesní úkony soudu se nepočítají pouze úkony soudce nebo senátu, resp. předsedy senátu, ale též některé úkony vyšších soudních úředníků, asistenta soudce, notáře jako soudního komisaře v řízení o dědictví či soudního exekutora při provádění exekuce.³

Místem procesních úkonů soudu je nejčastěji budova soudu, není ovšem vyloučeno jejich provedení mimo budovu soudu, například ve chvíli kdy je nutné šetření na místě, kde se nachází nemovitost.⁴

Procesní úkony mají podobu právních úkonů, jak je známe z nauky hmotného práva. V hmotném právu se právní úkony posuzují podle vůle, která je spjatá s jejich projevem. Aplikuje se tu teorie výkladu vůle, kdy se zkoumají nejen náležitosti samotné vůle, jimiž jsou svoboda, vážnost a prostota omylu, ale také její projev, zda je tento určitý a srozumitelný. K právním úkonům v občanském právu a jejich náležitostem se vyjádřil NS ve svém usnesení, když uvedl následující: „Právní úkon je neurčitý (a tedy neplatný) tehdy, je-li vyjádřený projev vůle sice po jazykové stránce srozumitelný, avšak nejednoznačný, přičemž neurčitost toho obsahu nelze odstranit a překlenout ani za použití výkladových pravidel. Ve smyslu občanského zákoníku je třeba právní úkon považovat za určitý, jestliže je z něho patrné, kdo tento právní úkon činí a co je jeho předmětem, přičemž tento předmět musí být vymezen tak, aby nemohlo dojít k záměně za věci obdobného druhu.“⁵ U procesních úkonů je

² HLAVSA, Petr. STAVINHOVÁ, Jaruška. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: Masarykova univerzita v Brně a Jan Šabata, nakladatelství DOPLNĚK, 2003, s. 207.

³ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 4. aktualizované vydání doplněné o předpisy evropského práva. Praha: Linde Praha a.s. – Právnícké a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořinkové a Jana Tuláčka, 2006, s. 193-194.

⁴ HLAVSA, Petr. STAVINHOVÁ, Jaruška. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: Masarykova univerzita v Brně a Jan Šabata, nakladatelství DOPLNĚK, 2003, s. 208.

⁵ Usnesení NS ze dne 17. února 2010, sp. zn. 33 Cdo 4774/2007.

rozhodující pouze projev vůle, vůle samotná a její náležitosti se nezkoumají.⁶ Pro vyvážení této rozdílnosti v pojetí úkonu z hlediska hmotného a procesního je v procesním právu zakotvena důležitá zásada, že každý projev vůle, respektive úkon účastníka v civilním řízení se má posuzovat podle jeho obsahu, nikoli označení. „*Nesrozumitelný je projev vůle tehdy, jestliže nelze zjistit ani výkladem, co jím mělo být vyjádřeno. Výkladem však nelze doplňovat to, co právní úkon ve skutečnosti neobsahuje. Pokud nelze uvedený nedostatek nesrozumitelnosti odstranit tímto způsobem, jde o právní úkon neplatný.*“⁷

1.1 Třídění procesních úkonů soudu

V této podkapitole chci uvést třídění procesních úkonů soudu, jak je vymezováno teorií procesního práva. U každého úkonu se budu soustředit především na jeho význam a použití v exekučním řízení.

1.1.1 Soudní protokoly

K hlavním procesním úkonům soudu patří sepisování soudních protokolů, jež jsou veřejnými listinami ve smyslu ustanovení § 134 OSŘ, které můžeme členit na:

- a) protokoly nahrazující podání účastníka (§ 42 odst. 1, 2 OSŘ),
- b) protokoly jednací – obsahující údaje o úkonech v průběhu jednání nebo při dokazování (§ 40 OSŘ),
- c) protokoly o poradě a hlasování (§ 40a odst. 1 OSŘ).⁸

V exekučním řízení je možné jednací protokol sepsat ve chvíli, kdy by soudní exekutor považoval za účelné podle § 50 EŘ přistoupení k prohlášení o majetku povinného, jež se zaznamenává právě formou protokolu, ale pouze v případě, že bude zajištěno, že nebude ohrožen účel exekučního řízení. Proto se domnívám, že preferovanější možnost bude nahlédnutí do již zaznamenaného prohlášení o majetku dlužníka pořízeného soudem, které bylo nově zavedeno do EŘ s účinností listopadové novely.

1.1.2 Spis

Veškeré písemnosti týkající se téže věci jsou vedeny v časovém sledu v soudním spisu, který je uchováván v listinné nebo elektronické podobě (§ 40b odst. 1 OSŘ). Soudní

⁶ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 4. aktualizované vydání doplněné o předpisy evropského práva. Praha: Linde Praha a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2006, s. 191.

⁷ Usnesení NS ze dne 23. června 2010, sp. zn. 23 Cdo 4476/2009.

⁸ HLAVSA, Petr. STAVINHOVÁ, Jaruška. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: Masarykova univerzita v Brně a Jan Šabata, nakladatelství DOPLNĚK, 2003, s. 208.

spis slouží jako podkladový materiál pro rozhodnutí soudu, pro případná opravná řízení a pro informaci účastníků. V dnešní technologiemi prostoupené době je stále více zastoupena možnost vést spisy právě v elektronické podobě⁹, především v exekuční praxi, kdy je toto rozhodnutí podpořeno zájmem na větší rychlosti při jejich zpracovávání a vyřizování veškerých úkonů, které jsou s exekuční agendou spojeny. To úzce souvisí s jedním ze znaků, pro něž si oprávnění volí exekuci namísto soudního výkonu rozhodnutí, a tím je efektivnost. Tato elektronizace exekuční agendy je zajisté vítána i účastníky řízení, kteří se mohou s pověřeným exekutorem dohodnout na možnosti vzdáleného nahlížení do elektronicky vedeného spisu.

1.1.3 Poučovací povinnost

Neméně důležitým procesním úkonem soudu je jeho manuální (poučovací) povinnost ve formě opatření, která je vyjádřením ústavní zásady na spravedlivý proces (čl. 36 odst. 1 LZPS) a zajišťuje rovnost účastníků řízení před soudem. Nezahrnuje poučení o hmotném právu vzhledem k tomu, aby soud nenarušoval rovnost účastníků, ale týká se procesních předpisů, respektive postupů.¹⁰ Vedle obecné poučovací povinnosti soudů upravené v § 5 OSŘ, existují i zvláštní poučovací povinnosti u jednotlivých procesních institutů.¹¹ Jedním příkladem z mnoha poučovacích povinností na straně soudu v exekučním řízení je poučení o možnosti podat odvolání proti usnesení o nařízení exekuce do 15-ti dnů od jeho doručení účastníkům, společně s poučením, co dané odvolání musí obsahovat a ke kterému soudu jej směřovat. V souladu s funkční příslušností soustavy soudů v České republice o odvoláních proti rozhodnutím (usnesením) okresních soudů rozhodují soudy krajské. Poučovací povinnost má v exekučním řízení samozřejmě i sám exekutor, pokud v dané části řízení rozhoduje o právech a povinnostech jednotlivých účastníků, respektive se vyjadřuje k jejich podáním. Shodně se vyjádřil ve svém nálezu ÚS: „*Poučovací povinnost obecných soudů představuje jeden ze základních předpokladů práva na spravedlivý proces, zaručeného především v čl. 36 odst. 1 LZPS. Tomuto právu odpovídá povinnost soudů poskytovat účastníkům řízení poučení o jejich procesních právech a povinnostech (§ 5 OSŘ), včetně poučení o opravných prostředcích. Povinnost poučení o opravném prostředku jako jedna ze základních náležitostí soudního rozhodnutí vyplývá z ustanovení § 157 odst. 1 OSŘ,*

⁹ Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, spolu s § 40b OSŘ.

¹⁰ Výjimku z tohoto pravidla upravuje § 99 odst. 1 OSŘ při smírném řešení věci, který stanovuje, že „při pokusu o smír předsesta senátu probere s účastníky věc, upozorní je na právní úpravu a na stanoviska Nejvyššího soudu a rozhodnutí uveřejněná ve Sběrce soudních rozhodnutí a stanovisek týkající se věci...“.

¹¹ HLAVSA, Petr. STAVINHOVÁ, Jaruška. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: Masarykova univerzita v Brně a Jan Šabata, nakladatelství DOPLNĚK, 2003, s. 209.

které se subsidiárně použije též pro řízení exekuční (§ 254 OSŘ, resp. § 52 EŘ). Tato povinnost se vztahuje i na exekutora, který při výkonu svěřené státní moci – specificky moci soudní, již je třeba rozumět soudní řízení počínaje řízením nalézacím až po řízení vykonávací, a který je tak povinen dbát a respektovat základní práva těch osob, ve vztahu k nimž přenesenou státní moc vykonává. “¹²

1.1.4 Dožádání soudu, součinnost poskytnutá exekutorovi

V případech, kdy příslušný soud může daný úkon provést jen s obtížemi nebo se zvýšenými, neúčelnými náklady anebo který v jeho obvodu nelze provést, provede úkon na dožádání jiný soud (vždy je to okresní soud, § 39 odst. 1 OSŘ). Nemohl-li by dožádaný soud úkon provést, postoupí jej soudu, v jehož obvodu je možno úkon provést. O úkonu sepíše dožádaný soud protokol, který se zasílá soudu procesnímu. Nejčastěji je dožádání praktikováno v souvislosti s dokazováním, např. ohledání místa v obvodu dožádaného soudu (§ 122 odst. 2 OSŘ).¹³ Za alternativu dožádání považuji v exekučním řízení institut součinnosti, kdy soudy, orgány státní správy a samosprávy, obce a jejich orgány, notáři, právnické a fyzické osoby, rozhodují-li o právech a povinnostech, jsou povinny sdělit exekutorovi na jeho písemnou žádost údaje o majetku povinného, které jsou jim známy z jejich úřední činnosti. Stejnou povinnost poskytnout soudnímu exekutorovi dostupné informace o povinném mají i banky, pošta, provozovatelé telekomunikačních služeb, pojišťovny, orgánu pověřenému vedením katastru nemovitostí a jiní¹⁴, jak je uvedeno v § 33 EŘ.

1.1.5 Předvolání a předvedení

Procesní úkony soudu zajišťující přítomnost účastníků a dalších osob při jednání a dalších úkonech soudu, jsou předvolání a předvedení. Předvolání může být učiněno v listinné nebo elektronické podobě, v naléhavých případech i telefonicky či telefaxem. Předvolat lze i ústně při jednání nebo při jiném úkonu, u něhož je předvolaný přítomen (§ 51 odst. 1 OSŘ). Předvolání musí obsahovat informace, v jaké věci se má předvolaný dostavit, předmět a místo úkonu soudu, dobu zahájení úkonu, důvod předvolání a povinnosti předvolaného. V situaci, kdy se předvolaný bez omluvy nedostaví k úkonu, může ho předseda

¹² Nález ÚS ze dne 27. listopadu 2007, sp. zn. II. ÚS 1331/07.

¹³ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 5. aktualizované vydání doplněné o předpisy evropského práva. Praha: Linde Praha a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořinkové a Jana Tuláčka, 2008, s. 192.

¹⁴ Prostřednictvím Exekutorské komory poskytuje exekutorům informace Ministerstvo vnitra a Policie České republiky, stejným způsobem i Ministerstvo financí ohledně informací, zda má povinný uzavřeno stavební spoření či penzijní fond, ale vůči těmto subjektům státní správy nemá soudní exekutor právo uložit pořádkovou pokutu za neposkytnutí vyžádaných údajů.

senátu usnesením dát předvést, jestliže byl předvolaný o možnosti předvedení poučen. Předvedení zajišťuje zpravidla příslušný policejní orgán na náklady předváděného.¹⁵ V exekučním řízení, které je neveřejné a rozhoduje se v něm v převážné většině případů bez jednání, není tento procesní úkon soudními exekutory využíván.

1.1.6 Pořádková pokuta a vykázání z místa jednání

Ustanovení § 53 odst. 1 OSŘ upravuje případy, kdy může soud, respektive předseda senátu, usnesením uložit jedno z pořádkových opatření, a to pořádkovou pokutu až do výše 50 000 Kč, kterou lze dodatečně i po skončení řízení prominout. Jedná se o případy, kdy je hrubě ztěžován postup řízení zejména tím, že se dotyčný nedostaví bez vážného důvodu k soudu nebo neuposlechne příkazu soudu, ruší pořádek, učiní hrubě urážlivé podání, nebo nesplní povinnosti jemu uložené. Pořádková pokuta je prostředkem ultima ratio, k němuž soud zpravidla přistupuje, nepostačí-li poučení o preferovaném způsobu chování či napomenutí. Pořádková pokuta je exekučně vymahatelná.¹⁶ Po nabytí právní moci usnesení o uložení pořádkové pokuty se stane vykonatelným exekučním titulem. Od účinnosti tzv. listopadové novely může pořádkovou pokutu uložit třetím osobám přímo soudní exekutor, a to v případě, že nesplní povinnosti uvedené v § 33 EŘ. Z mého pohledu se jedná o vhodný způsob, jak motivovat mnohé instituce k poskytování informací známých jim z jejich činnosti. Vždy nemusí stačit skutečnost, že je jim tato povinnost uložena zákonem, proto vítám možnost soudního exekutora uložit za neposkytnutí součinnosti pořádkovou pokutu, aniž by se musel s žádostí o její uložení obracet na exekuční soud, jak tomu bylo za dřívější úpravy.

Jiným pořádkovým opatřením je vykázání z místa jednání, z místa, kde se jedná a vyloučení trvá pouze do skončení jednání (§ 54 OSŘ). Rozlišujeme případy, kdy je vykázán z místa jednání účastník, který posléze nemůže v odvolacím řízení úspěšně uplatňovat námitku, že mu byla odňata možnost jednat před soudem, a případy, kdy je vykázán zástupce účastníka, potom je nutno vždy jednání odročit, neboť nelze jednat bez účasti zástupce.¹⁷ Tento procesní úkon soudními exekutory využíván není, což plyne přímo z povahy exekučního řízení, které je neveřejné, navíc EŘ v ustanovení § 55b uvádí, že exekutor rozhoduje bez jednání.

¹⁵ HLAVSA, Petr. STAVINHOVÁ, Jaruška. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: Masarykova univerzita v Brně a Jan Šabata, nakladatelství DOPLNĚK, 2003, s. 212.

¹⁶ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 5. aktualizované vydání doplněné o předpisy evropského práva. Praha: Linde Praha a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2008, s. 201.

¹⁷ HLAVSA, Petr. STAVINHOVÁ, Jaruška. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: Masarykova univerzita v Brně a Jan Šabata, nakladatelství DOPLNĚK, 2003, s. 212.

1.1.7 Doručování

Procesním úkonem soudu využívaným denně, detailně upraveným (§ 45 - § 50l OSŘ) a významně novelizovaným zákonem č. 7/2009 Sb., s účinností od 1. července 2009, je doručování. Doručováním se rozumí činnost soudu, jejímž cílem je, aby se účastníkům řízení, jakož i jiným fyzickým a právnickým osobám, popř. orgánům, kde si řízení vyžaduje jejich součinnost, dostaly potřebné písemnosti.¹⁸ Občanský soudní řád nově rozlišuje způsoby doručování písemností. Nejpreferovanějším způsobem je doručení písemnosti při jednání nebo jiném soudním úkonu. Další variantou je doručení prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky¹⁹, není-li toto možné, doručí soud písemnost na žádost adresáta na jinou adresu. Pokud není možné doručit písemnost podle žádné výše uvedené možnosti, nařídí ji předseda senátu doručit prostřednictvím doručujícího orgánu, nebo účastníka řízení či jeho zástupce.

Z hlediska četnosti výskytu a pozitivnímu přínosu jak pro exekuční, tak generelně i pro soudní řízení, považuji za důležité zmínit tzv. fikci doručení (náhradní doručení) upravenou v ustanovení § 49 odst. 4 OSŘ, která stanoví, že nevyzvedne-li si adresát písemnost ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byla připravena k vyzvednutí, považuje se písemnost posledním dnem této lhůty za doručenu, i když se adresát o uložení nedozvěděl. Touto fikcí byla přenesena velká část odpovědnosti za své vlastní záležitosti na každého jednotlivce. Smyslem je motivovat každého, aby sám měl zájem na tom dozvědět se o jakékoli projednávané věci související s jeho osobou. Tento institut pomáhá řešit v praxi časté problémy s doručením účastníkovi, který se nezdržuje na trvalé adrese nebo si zásilku nepřevzme ani na adrese, kterou pro doručování uvedl. Dalším zamýšleným účinkem je také zamezení zbytečným a někdy i účelovým průtahům v řízení, kdy se adresát převzetí zásilky často cíleně vyhýbá a zpomaluje tak soudní vyřízení předmětné věci.

Písemnosti vydávané v průběhu exekučního řízení exekutor doručuje účastníkům a dalším osobám podle ustanovení § 56 EŘ buď osobně, prostřednictvím svého zaměstnance nebo prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky anebo prostřednictvím provozovatele poštovních služeb nebo jiné osoby, která provádí přepravu zásilek. Jistá specifika jsou pro písemnosti vydané soudem a písemnosti vydané přímo soudním exekutorem uvedena v ustanoveních § 7 až 10 ProvVyhl.

¹⁸ HLAVSA, Petr. STAVINHOVÁ, Jaruška. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: Masarykova univerzita v Brně a Jan Šabata, nakladatelství DOPLNĚK, 2003, s. 212.

¹⁹ DÁVID, Radovan. Elektronizace procesních úkonů. *Právní fórum*, 2009, č. 2, s. 57.

1.1.8 Rozhodnutí

Soudní rozhodnutí je autoritativní úkon soudu, který je závazný pro zákonem stanovený okruh osob a orgánů. Autoritativnost soudního rozhodnutí vyplývá již z pozice soudu v rámci procesního právního vztahu. Jde o to, že je nezúčastněným třetím, který řeší právní konflikt. Kromě toho je státním orgánem, který v civilním procesu plní donucovací funkci.²⁰

Jako kterýkoli jiný procesní úkon je i rozhodnutí projevem vůle, a to projevem vůle soudu jako procesního subjektu. Právě při posuzování soudních rozhodnutí se plně uplatňuje výše zmiňovaná teorie projevu vůle, podle níž je při procesních úkonech relevantní výlučně obsah jejího projevu.²¹

V teorii civilně-procesního práva rozeznáváme dva druhy soudních rozhodnutí, a to rozhodnutí meritorní a procesní. Meritorní rozhodnutí chápeme jako rozhodnutí o věci samé, v němž je rozhodováno o právech a povinnostech vyplývajících z hmotněprávních vztahů. Naproti tomu rozhodnutí procesní je takové, které není meritorní a jímž je rozhodováno o procesních otázkách (např. uložení pořádkové pokuty). V exekučním řízení pak významně převažují rozhodnutí, jež mají procesní povahu, příkladem může být jedno z nejzásadnějších a nejfrekventovanějších rozhodnutí v rámci exekučního řízení, tj. exekuční příkaz.

V průběhu řízení je úsilí soudu zaměřeno k vydání meritorního rozhodnutí (o věci samé), ale přitom se soud musí vypořádat s řadou otázek procesního charakteru, např. má-li účastník procesní způsobilost. Tato rozhodnutí jsou neméně důležitá, neboť přispívají ke spravedlivému řešení věci samé a zajišťují zdárný průběh řízení.²²

Občanský soudní řád rozeznává tři formy rozhodnutí:

- a) rozsudek,
- b) usnesení,
- c) platební rozkaz, resp. směnečný (šekový) platební rozkaz.²³

V exekučním řízení je soudem a soudním exekutorem využívána pouze jedna forma rozhodnutí zakotvená v OSŘ, a tou je usnesení.

²⁰ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 5. aktualizované vydání doplněné o předpisy evropského práva. Praha: Linde Praha a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořinkové a Jana Tuláčka, 2008, s. 280.

²¹ Tamtéž, s. 281.

²² HLAVSA, Petr. STAVINHOVÁ, Jaruška. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: Masarykova univerzita v Brně a Jan Šabata, nakladatelství DOPLNĚK, 2003, s. 392.

²³ Tamtéž, s. 393.

V jiných druzích civilního procesu mohou existovat zvláštní formy rozhodnutí – v rozhodčím řízení rozhodci rozhodují rozhodčím nálezem²⁴, v exekučním řízení vydává exekutor exekuční příkaz a příkaz k úhradě nákladů exekuce.

Tříděním rozhodnutí se v mé práci z důvodu jejího rozsahu nebudu věnovat.

1.1.9 Opatření soudu – vyznačování doložky právní moci

Značnou roli v průběhu celého exekučního řízení hraje vyznačení doložky právní moci formou opatření soudu na usnesení o nařízení exekuce, díky němuž může být exekuce plně realizována. Do doby než výše uvedené usnesení nabude právní moci, je majetek povinného exekutorem pouze blokován a nemůže být použit na uspokojování pohledávky oprávněného. Vyznačování doložky právní moci je procesním úkonem, jenž v exekučním řízení náleží i soudnímu exekutorovi, který doložku vyznačuje na jím vydaných exekučních příkazech a příkazu k úhradě nákladů exekuce. Teprve na základě vyrozumění o nabytí právní moci usnesení o nařízení exekuce společně s pravomocným exekučním příkazem může být přikročeno k úhradě pohledávky ze zablokovaného majetku povinného (např. zaslání zablokovaných peněžních prostředků z účtu povinného bankou). Domnívám se, že by bylo v praxi ušetřeno velké množství času, pokud by soudní exekutor získal oprávnění vyznačit doložku právní moci i na usnesení o nařízení exekuce, jež v současnosti náleží soudu. V situaci, kdy je to soudní exekutor, který zasílá předmětné usnesení účastníkům, obdrží zpět jejich doručenky, a tyto musí zaslat exekučnímu soudu pro vyznačení doložky právní moci, bych tento proces zkrátila výše zmiňovaným přenesením pravomoci na soudního exekutora. Jedná se o jednoduchý procesní úkon, který pouze zahrnuje exekuční soudy a prodlužuje trvání samotného exekučního řízení.

Ráda bych zmínila názor ÚS vyjádřený v nálezu, v němž se uvádí, že „*doložka právní moci sice není právní skutečností, která by zakládala, měnila nebo rušila právní vztahy, avšak je úředním osvědčením o právní skutečnosti – nabytí právní moci. Jako takové jí svědčí presumpce správnosti a strana soudního sporu není povinna zkoumat, či nahlížením do spisu ověřovat, zda takto úředně osvědčená právní skutečnost nastala, jak je v osvědčení uvedeno.*“²⁵

1.1.10 Jednání soudu

Při zpracovávání této podkapitoly se mi nepodařilo v žádné publikaci najít jakoukoli definici, jež bych mohla ve své práci použít pro jednání soudu. Sama bych se proto pokusila

²⁴ § 23 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵ Nález ÚS ze dne 20. října 1998, sp. zn. III. ÚS 456/97.

jednání soudu pro účely mé diplomové práce definovat jako ucelený soubor procesních úkonů soudu navazující a prolínající se s procesními úkony účastníků, jehož zásady fungování jsou detailně upraveny v občanském soudním řádu (§ 115 - § 119a OSŘ).

Chtěla bych zde vzhledem k frekvenci výskytu a důležitosti účinků zmínit jednání soudu, resp. soudního exekutora formou konání dražby. Především dražby nemovitostí v rámci soudního výkonu rozhodnutí i exekučního řízení. Střední novelou EŘ a doprovodnou novelou OSŘ byla zavedena možnost uskutečnění elektronické dražby dle § 336o OSŘ. Tuto skutečnost osobně hodnotím jako velmi přínosnou, neboť slouží k větší transparentnosti dražebního jednání a samotná dražba je tak zpřístupněna většímu množství zájemců, kteří se nemusí dražebního jednání osobně účastnit, vzhledem k faktu, že se jedná prostřednictvím internetu. Všechny dražby konané soudními exekutory jsou uveřejněny na portálu dražeb, provozovaném Exekutorskou komorou, a který je veřejnou součástí centrální evidence exekucí.²⁶

²⁶ [online] portaldrazeb.cz, 31. října 2011 [cit. 8. listopadu 2011] Dostupné na <<http://www.portaldrazeb.cz/>>.

2. Jednotlivé procesní úkony soudu a soudního exekutora – usnesení o nařízení exekuce

V exekučním řízení může soud rozhodovat pouze formou usnesení (toto platí i pro rozhodování v druhém stupni, např. o odvolání).

Usnesení o nařízení exekuce je dle mého názoru nejdůležitějším procesním úkonem soudu v exekučním řízení, neboť představuje zákonný podklad pro samotné provádění exekuce a bez něj by soudní exekutor exekuci nemohl uskutečnit.

Při rozhodování v exekučním řízení soudní exekutor postupuje obdobně podle občanského soudního řádu a činí úkony, které v řízení o výkon rozhodnutí přísluší soudu prvního stupně. Soudní exekutor v exekučním řízení rozhoduje formou usnesení, pokud zákon nestanoví jinak, rozhoduje-li o návrzích účastníků.

2.1 Předpoklad vydání usnesení o nařízení exekuce - návrh na nařízení exekuce

Úplně prvotním krokem, aby bylo v dané věci zahájeno exekuční řízení, je procesní úkon účastníka - oprávněného, kterým je podání návrhu na nařízení exekuce, jenž musí (od účinnosti tzv. listopadové novely) být podán u soudního exekutora, na jehož základě soud exekuci nařídí. Jestliže by oprávněný podal svůj návrh exekučnímu soudu, jak připouštěla dřívější úprava exekučního řádu, soud postoupí návrh co nejkratší cestou soudnímu exekutorovi, který je v něm uveden a má být exekucí pověřen.

Znění zákona uvádí, že exekuční řízení je zahájeno doručením návrhu exekutorovi. V případě, kdy by návrh na nařízení exekuce měl nějaké vady nebo by k němu nebyly připojeny potřebné dokumenty, exekutor oprávněného vyzve do 15 dnů k doplnění, případně odstranění vad, a náležitě jej poučí o tom, jak danou opravu či doplnění provést. Při posuzování, zda návrh splňuje zákonné náležitosti se soudní exekutor zaměří především na to, zda je v něm správně označen oprávněný i povinný, a to jak jménem a příjmením, tak i datem narození, případně identifikačním číslem, pokud bylo straně jedné nebo druhé přiděleno. Tyto skutečnosti porovná s označením stran v předloženém exekučním titulu. I exekuční titul musí být v návrhu na nařízení exekuce přesně specifikován, jednak jeho číslem jednacím, označením o jakou formu se jedná – zda je to rozsudek, usnesení, platební rozkaz či notářský nebo exekutorský zápis, kdo exekuční titul vydal, datem jeho vydání a uvedením data nabytí právní moci a vykonatelnosti předmětného exekučního titulu. Exekuční titul musí být opatřen

potvrzením o jeho vykonatelnosti²⁷ vyznačený orgánem, který ho vydal, u smírů a dohod pak orgánem, který je schválil (§ 41 EŘ). Na tomto místě bych ráda zmínila dva judikáty Nejvyššího soudu týkající se formální a materiální vykonatelnosti exekučního titulu. K formální vykonatelnosti je uvedeno následující: „Rozhodnutí, jehož nuceného uskutečnění se oprávněná domáhá, musí být vykonatelné již v době, kdy je exekuční řízení zahájeno, jinými slovy, splnění předpokladu (formální) vykonatelnosti soud posuzuje ke dni, kdy návrh na nařízení exekuce došel exekutorovi.“²⁸ Materiální vykonatelnost rozhodnutí je zmíněna kupř. takto: „Jednou ze základních náležitostí materiální vykonatelnosti rozhodnutí je, aby v něm byl vymezen rozsah a obsah povinností, k jejichž splnění byl výkon rozhodnutí nařízen. ... Exekučnímu soudu tedy přísluší posoudit, zda rozhodnutí k výkonu navržené ukládá povinnému povinnosti, jež lze vskutku vykonat, tedy např. zda uložená povinnost odpovídá možným způsobům exekuce, zda tato povinnost je konkretizována dostatečně určitě apod.“²⁹

V případě, že návrh nesplňuje všechny zákonné předpoklady, soud jej zamítne.

Do 31. 10. 2009 měl oprávněný možnost zvolit si, kam bude svůj návrh na nařízení exekuce směřovat, zda na soud nebo k exekutorovi. Zákonodárce tuto volbu přijetím novely omezil a sjednotil, respektive určil, aby do budoucna byly návrhy směřovány přímo soudním exekutorům. Jeho motivací bylo zejména odbřemenění soudů v době, kdy každým rokem počet nařízených exekucí strmě stoupá.³⁰

Domnívám se, že dobrý úmysl zákonodárce odebrat soudům část jejich rozsáhlé administrativní činnosti v souvislosti s exekuční agendou měl efekt pro soudy přínosný, ovšem na straně soudního exekutora nastal požadavek, aby právě on zkoumal, zda příchozí návrhy na nařízení exekuce mají všechny náležitosti a přílohy, jak určuje zákon. Ve skutečnosti je tak každý návrh kontrolován dvakrát, jednou při svém příchodu exekutorovi, podruhé ve chvíli, kdy jej přezkoumává soud. Těžko si lze totiž představit, že by soudy pouze „automaticky“ nařídily vše, o co je exekutor požádá, aniž by tomu věnovaly nejmenší pozornost. Proto nastává situace, kdy exekuční soud místo podání účastníka kontroluje podání zkontrolované exekutorem, zda jej exekutor zkontroloval správně. Díky stanovenému postupu se očekává, že vydávané usnesení o nařízení exekuce nebudou obsahovat žádné chyby.

²⁷ Usnesení NS ze dne 27. října 2004, sp. zn. 20 Cdo 1957/2003 uvádí následující: „Soud, který má rozhodnout o nařízení výkonu rozhodnutí, může před nařízením výkonu rozhodnutí přezkoumat správnost potvrzení o vykonatelnosti, vystaveného soudem, který rozhodnutí vydal.“

²⁸ Usnesení NS ze dne 28. května 2009, sp. zn. 20 Cdo 3064/2007.

²⁹ Usnesení NS ze dne 26. května 2009, sp. zn. 20 Cdo 2021/2007.

³⁰ ŠONKA, Petr. *Novelizace exekučního řádu*. [online] pravniradce.ihned.cz, 17. prosince 2009 [cit. 8. ledna 2011] Dostupné na <http://pravniradce.ihned.cz/c4-10077440-39524100-F00000_d-novelizace-exekucniho-radu>.

Jako další důsledek, a dá se říci, že nevýhodu z mého pohledu, spatřuji v prodloužení lhůty od reálného podání návrhu na nařízení exekuce k jejímu faktickému nařízení soudem. Před novelou, kdy mohl být návrh směřován přímo soudu, měl soud na vydání usnesení o nařízení exekuce, po odstranění případných vad návrhu, 15 dnů. V současné době, kdy oprávněný musí svůj návrh směřovat exekutorovi, má nejprve exekutor lhůtu 15 dnů na zaslání soudu žádosti o pověření, a tato lhůta mu běží od chvíle, kdy byly odstraněny případné chyby návrhu či jiné jeho nedostatky. Po doručení žádosti o pověření a nařízení exekuce, má další 15 denní lhůtu soud na vydání usnesení o nařízení exekuce. Reálně se nám tedy lhůta pro samotné nařízení exekuce zdvojnásobila, což může být v mnohých případech rozhodující pro efektivitu prováděného exekučního řízení. Zákonodárce tak svým způsobem zavedl do prvotní fáze exekučního řízení, a to jeho nařízení, i jakýsi systém kontroly soudu ze strany exekutora, který díky své evidenci exekučních případů má možnost kontrolovat, zda soudy skutečně exekuce nařizují v časovém úseku vyměřeném jim zákonem, a nedochází tak k nežádoucím průtahům. Pro srovnání s vykonávacím řízením podle OSŘ uvádím, že v zákoně není uvedena žádná lhůta, v níž má být výkon rozhodnutí nařízen, pouze je zde uvedeno, že se výkon rozhodnutí nařizuje zpravidla bez slyšení povinného, aby nebyl zmařen účel výkonu rozhodnutí.

Bylo by dobré zamyslet se nad variantou, že by v budoucnu mohl zákonodárce přistoupit ještě k dalšímu odebrání administrativní činnosti soudů v souvislosti s exekuční agendou, a to tím, že by svěřil i samotné nařizování exekucí usnesením přímo soudním exekutorům (již v současné době má exekutor pravomoc v exekučním řízení rozhodovat usnesením – například usnesení o zastavení exekuce) a roli soudu by zachoval nadále jen coby subjektu v roli přezkumného orgánu proti rozhodnutím soudního exekutora.³¹ S pravomocí nařizovat exekuce přímo exekutory bez ingerence soudu počítá i připravovaná novela EŘ, o níž jsem se zmiňovala v úvodní kapitole o účelu a smyslu exekuce.

Proti tomuto návrhu by mohla stát skutečnost, že přímo LZPS stanoví zásadu podle níž se každý může domáhat svého práva u nezávislého a nestranného soudu či jiného orgánu, a soudní exekutor, jenž má postavení podnikatele, by nemusel být vždy ve všech případech stejně nezávislý a nestranný, v zájmu zajištění si dostatečného množství práce. Osobně se však domnívám, že úmysl odbřemenit soudům velkou část nesporné exekuční agendy lze jen uvítat, budou se tak moci lépe zaměřit na dozor nad jejich přímým prováděním a bude-li

³¹ GINTER, Jindřich. *O exekucích mají rozhodovat jen sami exekutoři, lidé jsou proti*. [online] Novinky.cz, 21. června 2011, [cit. 18. září 2011]. Dostupné na <<http://www.novinky.cz/finance/236804-o-exekucich-maji-rozhodovat-jen-sami-exekutori-lide-jsou-proti.html>>.

zachována role exekučního soudu jako přezkumného orgánu, sama bych tento návrh podpořila.

2.2 Náležitosti usnesení o nařízení exekuce

Exekuční soud je povinen nařídit exekuci do 15 dnů od doručení žádosti soudního exekutora o pověření, jestliže jsou splněny všechny zákonné předpoklady, aniž by stanovil, jakým způsobem má být provedena. Při věcném posuzování návrhu na nařízení exekuce zkoumá soud, zda byl exekuční titul vydán orgánem, který k tomu měl pravomoc, zda je vykonatelný po stránce formální a materiální, zda oprávněný a povinný jsou věcně legitimováni, zda je exekuce navrhována v takovém rozsahu, který stačí k uspokojení oprávněného, a zda právo není prekludováno.³²

„V exekuci již nelze exekuční titul věcně přezkoumávat a nelze přihlídnout ani k případným vadám řízení, jež předcházely jeho vydání. Proto námitky, že soudy nesprávně rozhodly o nákladech řízení (které jsou předmětem exekuce), přičemž dostatečně nepřihlédly k majetkové a sociální situaci žalobců (povinných), jsou v exekučním řízení irelevantní a soud k nim nepřihlíží.“³³

Náležitosti, které má usnesení obsahovat taxativně uvádí § 44 odst. 6 EŘ:

- a) označení exekučního soudu, který pověřuje exekutora provedením exekuce,
- b) označení exekutora, který je pověřen provedením exekuce,
- c) označení exekučního titulu a orgánu, který ho vydal, nebo osoby, která jej vyhotovila,
- d) označení oprávněného a povinného,
- e) označení povinnosti, která má být exekucí vymožena, včetně povinnosti k úhradě nákladů exekuce,
- f) podpis a datum,
- g) poučení o možnosti podat proti usnesení odvolání, poučení o zákazu nakládání s majetkem povinného a poučení o upuštění od provedení exekuce, splní-li povinný vymáhanou povinnost dobrovolně do 15 dnů od doručení usnesení společně s výzvou dle § 46 odst. 5 EŘ.

Nejvyšší soud judikoval, že *„vady v označení účastníků v exekučním titulu nejsou na újmu jeho vykonatelnosti, je-li možné z něj bez pochybností dovodit, komu bylo přiznáno právo nebo uložena povinnost.“* Může se jednat o adresu účastníků, jako jeden z jejich

³² Usnesení NS ze dne 22. června 2007, sp. zn. 20 Cdo 2010/2006.

³³ Usnesení NS ze dne 10. července 2008, sp. zn. 20 Cdo 1361/2008.

identifikačních znaků, zvláště v dnešní době, kdy se lidé velmi často stěhují a mění svá bydliště. A dále že „na procesní bázi je povinným ten, proti komu oprávněný návrh na nařízení exekuce směřuje. Současně platí, že v případě, že osoba exekučním titulem zavázaná je totožná s (procesně legitimovaným) povinným, nevznikají pochybnosti ani při posouzení její věcné legitimace, neboť ta vyplývá bezprostředně z exekučního titulu.“³⁴ Nejpodstatnější shodou je shoda jména a příjmení osoby uvedené v exekučním titulu a osoby označené jako povinné v návrhu na nařízení exekuce. Pokud je však oprávněnému známo, že povinnost uložená vykonatelným rozhodnutím povinnému přešla či byla převedena na jinou osobu, musí ke svému návrhu na nařízení exekuce doložit listiny prokazující tuto skutečnost. Na tyto situace pamatuje § 36 odst. 4 EŘ, který říká, že se musí jednat o listiny vydané anebo ověřené státním orgánem nebo notářem. Ráda bych uvedla závěr NS vyplývající z jeho usnesení, který řešil otázku přechodu povinnosti již během nalézacího řízení, jež předcházelo podání návrhu na nařízení exekuce: „I když byl exekuční titul v nalézacím řízení vydán až poté, co původní žalovaný zemřel, lze podle něj nařídit exekuci proti jeho právnímu nástupci, stal-li se tento právní nástupce účastníkem nalézacího řízení na základě pravomocného usnesení podle § 107 odst. 2 OSŘ, postup podle § 256 OSŘ (§ 36 odst. 3 EŘ) se v takovém případě neuplatní.“³⁵ K převodu práv na straně oprávněného NS judikoval následující: „Exekuci lze nařídit ve prospěch jiného, než kdo je v exekučním titulu označen jako oprávněný, i v případě postoupení pohledávky zachycené v notářském zápise se svolením k vykonatelnosti, jestliže jsou splněny předpoklady v § 36 odst. 3 a 4 EŘ.“³⁶

Věcná a místní příslušnost exekučního soudu plyne z ustanovení § 45 EŘ, soud svoji příslušnost zkoumá před vydáním rozhodnutí. Později přihlédne jen k námitce povinného, je-li uplatněna při jeho prvním úkonu, který mu přísluší.³⁷

Je zažitou praxí, že soud jedním usnesením nařídí exekuci i na více povinných, jsou-li již v exekučním titulu povinni plnit oprávněnému společně. Zde bych chtěla upozornit i na případy, kdy je soud oprávněn v rámci hospodárnosti řízení spojit (§ 112 odst. 1 OSŘ) do jednoho nařizovacího usnesení více exekučních návrhů na jednoho konkrétního povinného. Nejtypičtějším případem je jakési „drobení dluhu“, kdy oprávněný svoji pohledávku podloženou jedním exekučním titulem vymáhá na povinném i třikrát. Zvláště jistinu, zvláště úroky z prodlení a zvláště své náklady. Vidím zde velkou nevyváženost a účelovou kumulaci

³⁴ Usnesení NS ze dne 30. března 2009, sp. zn. 20 Cdo 2491/2007.

³⁵ Usnesení NS ze dne 20. července 2006, sp. zn. 20 Cdo 195/2006.

³⁶ Usnesení NS ze dne 7. února 2007, sp. zn. 20 Cdo 2136/2006.

³⁷ Usnesení Městského soudu v Praze, sp. zn. 54 Co 52/2003, srov. KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti: (exekuční řád): Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 177.

nákladů, výhodnou pro stranu oprávněnou a částečně likvidační pro stranu povinného. Tomuto by mělo být ze strany soudů předcházeno a zabránováno. Pokud je to jen trochu možné, měly by soudy exekuční řízení se stejným exekučním titulem a stejnými účastníky spojovat a nařizovat jednu exekuci, kde budou vymáhány jedny náklady oprávněného a jedny náklady exekuce. Stejný názor ostatně vyjádřil přímo ÚS ve svém nálezu takto: „*Ustanovení § 112 OSŘ, je třeba interpretovat nikoli tak, že je předmětem volné úvahy soudce, a nikoli jen v souvislosti se zásadou ekonomie řízení, ale z hlediska souladnosti procesního postupu soudu s ohledem na náklady řízení s principem proporcionality zásahu do vlastnického práva povinného, který plyne z požadavku právního státu. Z principu proporcionality vyplývá nezbytnost minimalizace legitimního zásahu do základních práv účastníků řízení, kterým nesmí být vedením řízení způsobena větší než zcela nezbytná újma. ... Tyto postuláty by měly vést obecné soudy k úvaze o spojení věcí. Opačný postup je porušením základního práva na spravedlivý proces garantovaného čl. 36 odst. 1 LZPS.*“³⁸

Soud nemůže odmítnout pověřit určitého exekutora, kterého si oprávněný zvolí, ani příkladmo z důvodu, že sídlo exekutora je vzdálené od bydliště či sídla povinného nebo proto že by soud získal dojem, že by exekutor exekuci nemusel třeba z technických důvodů zvládnout.³⁹ Jistě by bylo v zájmu všech zúčastněných (především si dovoluji tvrdit, že náklady exekuce by byly v mnohých případech nižší), aby exekuci prováděl soudní exekutor místu pobytu povinného bližší, na druhou stranu nelze oprávněnému upřít jeho právo si exekutora zvolit podle svého uvážení, i když to může znamenat značnou vzdálenost mezi ním a osobou dlužníka. V exekučním řízení jde ovšem o nucené splnění povinnosti, která nebyla dobrovolně splněna dlužníkem ve chvíli, kdy mu byla rozhodnutím či jinak uložena, a proto je záhodno postavit se na stranu oprávněnou a ponechat jí zákonem predikované právo exekutora si zvolit.

Existují ovšem dvě skupiny důvodů, pro které by soud mohl odmítnout určeného exekutora pověřit. Za prvé nelze pověřit fyzickou osobu, která není soudním exekutorem, ať proto, že byla odvolána či výkon jejího úřadu jinak zanikl (způsoby zániku pověření k provedení exekuce jsou jmenovány v § 51 EŘ), ve druhé skupině jsou důvody vztahu konkrétního exekutora k dané kauze, tj. jeho podjatost.⁴⁰ Zákon s ohledem na respektování zásady ústavněprávní úrovně na spravedlivý proces stanoví, že účastníci exekučního řízení mají právo vyjádřit se k osobě exekutora, o čemž musí být exekutorem poučeni. Je přesně

³⁸ Nález ÚS ze dne 17. srpna 2010, sp. zn. II. ÚS 808/10.

³⁹ ŠIMKA, Karel. In KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti: (exekuční řád): Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 79.

⁴⁰ Tamtéž.

stanoveno, do jaké doby musí být námitka uplatněna i postup jak o ní bude rozhodováno – exekučním soudem, proti tomuto rozhodnutí není přípustný opravný prostředek.⁴¹ Přímému soudnímu exekutorovi je také stanovena zákonná povinnost oznámit neprodleně exekučnímu soudu skutečnost, pro kterou je vyloučen. Z civilně-procesního hlediska je tento úkon opatřením. Do vydání rozhodnutí o vyloučení nesmí exekutor činit žádné úkony bezprostředně směřující k provedení exekuce a nesmí vydávat exekuční příkazy.⁴² Ústavní soud ve svém nálezu konstatoval, že „skutečnost, že obecný soud ve svém rozhodnutí ignoroval podání stěžovatele reagující na výzvu k doplnění a upřesnění námítky podjatosti soudního exekutora, které se dostalo do jeho sféry vlivu před vydáním napadeného usnesení, tak představuje dovršení jeho svévolného postupu v této věci“ a porušení zásad spravedlivého procesu.⁴³

Považuji za vhodné uvést rozhodnutí NS, v němž je zmiňována judikatura považující za nezpůsobilého toho exekutora, který má v konkrétní věci sám procesní postavení strany oprávněné či jejího zmocněnce, když uvedl následující: „Navržený soudní exekutor je nezpůsobilý k provedení exekuce jestliže současně vystupuje (nepřípustně) jako zmocněnec oprávněného nebo pokud je totožný s osobou oprávněnou. Navržení exekutora nezpůsobilého k pověření provedením exekuce otvírá soudu prostor pro postup dle § 39 odst. 1, 2 EŘ, tj. pro výzvu oprávněnému, aby opravil (doplnil) návrh na nařízení exekuce tak, aby obsahoval označení exekutora k provedení exekuce způsobilého s tím, že buď bude tato vada návrhu odstraněna nebo bude exekuční řízení zastaveno.“⁴⁴

Nařídít exekuci na právní nástupce osoby povinné z exekučního titulu lze pouze v případě, že oprávněný doloží exekučnímu soudu, že povinnost uložená exekučním titulem přešla právě na osobu právního nástupce původního povinného. Pokud tuto povinnost doložit přechod povinnosti na jinou osobu oprávněný nesplní, jako se tomu stalo v případě který projednával NS, soud exekuci na právního nástupce nenařídí a „okolnost, že dědické řízení dosud neskončilo a oprávněný podává návrh za účelem zabránění promlčení svého nároku, je bezvýznamná.“⁴⁵ Nesplní-li oprávněný svou procesní povinnost doložit přechod povinnosti nebo přechod či převod práva, je soud povinen mu poskytnout potřebné poučení a vyzvat jej, aby svou procesní povinnost v tomto směru dodatečně splnil v přiměřené lhůtě, kterou mu současně určí. Teprve poté, co oprávněný ani v dodatečné lhůtě přechod povinnosti nebo

⁴¹ KUČERA, Zdeněk. In KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti: (exekuční řád): Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 83.

⁴² Tamtéž, s. 82.

⁴³ Nález ÚS ze dne 4. dubna 2007, sp. zn. II. ÚS 417/06.

⁴⁴ Usnesení NS ze dne 24. července 2008, sp. zn. 20 Cdo 153/2007.

⁴⁵ Usnesení NS ze dne 26. ledna 2006, sp. zn. 20 Cdo 1211/2005.

přechod či převod práva neprokáže, rozhodne soud o zamítnutí návrhu na nařízení exekuce.⁴⁶

2.3 Účinky usnesení o nařízení exekuce

Význam usnesení o nařízení exekuce je pro každou stranu exekučního řízení rozdílný. Pro stranu oprávněného toto usnesení značí především stav řízení, kdy soudní exekutor již může exekuci začít reálně provádět a oprávněný má tedy právo, aby jeho vymáhaný nárok, byl vymožen. Podstatnější dopady má však usnesení o nařízení exekuce samozřejmě pro stranu povinného. Nejvýznamnější dopad spočívá v zákazu nakládání s majetkem povinného, včetně majetku patřícího do společného jmění manželů, označovaného jako tzv. generální inhibitorium. Tento právní důsledek (účinek) nařízení exekuce vůči osobě povinného nastává momentem doručení usnesení o nařízení exekuce do vlastních rukou⁴⁷, v němž je obsaženo poučení soudu podle exekučního řádu o zákazu nakládání s majetkem. Zákonný způsob doručení přezkoumává soud, jakmile je soudním exekutorem požádán o vyznačení doložky právní moci.

Stav, jenž pro povinného nastává doručením usnesení o nařízení exekuce, můžeme označit jako obecné inhibitorium, které je upřesněno zněním § 44a odst. 1 EŘ a znamená pro povinného zákaz nakládání s jeho majetkem včetně nemovitostí a majetku patřícího do společného jmění manželů, vyjma běžné obchodní a provozní činnosti, uspokojování základních životních potřeb svých a osob, ke kterým má povinný vyživovací povinnost, a udržování a správy majetku. Právní úkon, kterým povinný poruší tuto povinnost, je neplatný. Právní úkon se však považuje za platný, pokud se jeho neplatnosti nedovolá exekutor, oprávněný, nebo přihlášený věřitel, aby zajistili uspokojení vymáhané pohledávky. Rozsudek NS uvádí: „*Jestliže dojde k zastavení exekuce, aniž byl exekucí postižen majetek, s nímž nakládal povinný v rozporu s generálním inhibitorem ve smyslu ustanovení § 44 odst. 7 zákona č. 120/2001 Sb. ve znění účinném do 31. října 2009, úkony, kterými povinný s tímto majetkem nakládal za trvání exekuce, se považují za platné.*“⁴⁸ (od 1. 11. 2009 se jedná o ustanovení § 44a EŘ).

Do účinnosti tzv. listopadové novely byl právní úkon, jímž povinný po doručení usnesení o nařízení exekuce jakkoli naložil se svým majetkem, absolutně neplatný. Nebyla potřeba se neplatnosti dovolat. Absolutní neplatnost není limitována žádným časovým omezením s výjimkou vydržení. Princip absolutní neplatnosti blokoval i některé žádoucí

⁴⁶ Usnesení NS ze dne 23. června 2010, sp. zn. 20 Cdo 3872/2008.

⁴⁷ Srov. § 49 OSŘ.

⁴⁸ Rozsudek NS ze dne 11. března 2011, sp. zn. 31 Cdo 4545/2008.

úkony povinného, jimiž by např. sám mohl obstarat prostředky k úhradě exekuční pohledávky vázaným prodejem svého majetku.⁴⁹ Zákodárce vedený úmyslem snížit negativní dopady probíhající exekuce uvedenou novelou zmínil dopad účinků exekučního řízení a právní úkony povinného učiněné po nařízení exekuce stihl neplatností pouze relativní. Tato změna si však na druhé straně žádá větší pozornosti strany oprávněné i samotného exekutora, aby ve vlastním zájmu dbali úkonů povinného, který by mohl platně převést svůj majetek na jiného a snížit tak dobytost pohledávky oprávněného.

Od 1. 11. 2009 obsahuje právní úprava pět možností, jimiž lze inhibitorium zčásti nebo úplně vyloučit ještě při průběhu exekuce. Těmito možnostmi jsou:

- 1) předběžné složení vymáhané částky u exekutora (§ 44a odst. 2 EŘ),
- 2) prokázání dostatečného majetku k úhradě (§ 44a odst. 3 EŘ),
- 3) individuální prodej věci (§ 44a odst. 4 EŘ),
- 4) dobrovolná úhrada k výzvě exekutora (§ 46 odst. 5 EŘ),
- 5) složení jistoty v řízení o odkladu a zastavení exekuce (§ 54 odst. 5 EŘ).

Tyto možnosti jsou jasně specifikované, aby nemohlo dojít ke zneužití, a tím zabránění účelu exekuce.⁵⁰

Za významné považuji zmínit i skutečnost, že účinek generálního inhibitoria dopadá i na majetek dlužníka, který dlužník nabyt do vlastnictví až po doručení usnesení o nařízení exekuce, a je mu podřízen právě ode dne jeho nabytí do svého vlastnictví. Toto vyslovil shodně NS a doplnil tvrzení, že ohledně postižení nově nabytého majetky „není významný den vydání exekučního příkazu, kterým exekutor nově nabytý majetek postihne.“⁵¹ Stejnou zásadu judikoval NS ve svém rozsudku, v němž uvedl: „Zákaz nakládání s majetkem povinného uložený podle § 44 odst. 7 exekučního řádu se vztahuje i na majetek, který povinný nabyt po doručení usnesení o nařízení exekuce.“⁵² Tento účinek shledávám pro exekuční řízení velmi přínosným, neboť je díky němu zajištěna větší vymahatelnost dlužné pohledávky. Stejný účinek můžeme nalézt i v rámci insolvenčního zákona, když je úpadek dlužníka řešen formou konkurzu.⁵³

⁴⁹ KORBEL, František. PRUDÍKOVÁ, Dagmar. Nad změnami v exekučním řádu. *Právní rozhledy*, 2009, roč. 17, č. 22, s. 795.

⁵⁰ Tamtéž.

⁵¹ Usnesení NS ze dne 29. dubna 2009, sp. zn. 20 Cdo 1624/2007.

⁵² Rozsudek NS ze dne 11. ledna 2007, sp. zn. 20 Cdo 1813/2006.

⁵³ Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů.

2.4 Opravný prostředek proti usnesení o nařízení exekuce

EŘ pro zajištění ochrany povinného v exekučním řízení stanoví jako opravný prostředek proti usnesení o nařízení exekuce odvolání. Odvolání je možné podat do 15 dnů od doručení usnesení o nařízení exekuce přímo ke krajskému soudu, který je funkčně nadřízen soudu exekučnímu. Odvolání lze podat i prostřednictvím soudního exekutora, který je povinen toto postoupit příslušnému soudu bez zbytečného odkladu (tato lhůta není v zákoně nikde blíže specifikována, ale lze dovodit, že v zájmu rychlosti řízení by se mělo vždy jednat pouze o dny, nikoli týdny či měsíce).

EŘ předepisuje explicitně jedinou náležitost, jež musí odvolání povinného obsahovat a tou je uvedení skutečností rozhodných pro nařízení exekuce, pod sankcí, že k jiným skutečnostem soud nepřihlédne. „*Jestliže odvolání povinného proti usnesení o nařízení exekuce neobsahuje žádnou skutečnost rozhodnou pro nařízení exekuce, odvolací soud podané odvolání bez dalšího odmítne; exekuční soud proto nepostupuje ve smyslu ust. § 43 odst. 1 OSŘ (poučení s výzvou k opravě nebo doplnění odvolání o zákonem stanovené náležitosti)*“ judikoval Krajský soud v Ústí nad Labem.⁵⁴ Za použití ustanovení § 52 EŘ lze dovodit, že odvolání musí mimo výše uvedeného požadavku splňovat i obecné náležitosti stanovené pro odvolání v § 205 odst. 1 OSŘ.

Odvolání je opravným prostředkem častěji využívaným stranou povinnou, která jako skutečnost rozhodnou pro nařízení exekuce může nejučinněji namítat nesplnění podmínek řízení, formální a materiální vykonatelnost exekučního titulu, věcnou legitimaci účastníků a zda vymáhané právo není prekludováno.⁵⁵ Jako příklad si lze představit neúčinné doručení exekučního titulu povinné straně⁵⁶ (příkladem platebního rozkazu), které brání jeho vykonatelnosti v exekučním řízení. Naopak dočasná finanční tíseň, argument uhrazení pohledávky⁵⁷, či platební neschopnost dlužníka jako důvod pro odvolání neobstojí. Tyto by mohly být soudem, resp. exekutorem posouzeny spíše jako návrh povinného na zastavení či odklad exekuce.

Strana oprávněná bude k odvolání proti usnesení o nařízení exekuce přistupovat v případech, kdy soud nenařídí exekuci přesně podle jejího návrhu a některý její nárok vůči povinnému neuzná za vykonatelný či dokonce řádně prokazatelný a do této výše řízení nejčastěji zamítne.

⁵⁴ Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 28. července 2004, sp. zn. 10 Co 606/2004.

⁵⁵ JIRMANOVÁ, Miroslava. In KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti: (exekuční řád): Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 175.

⁵⁶ Nález ÚS ze dne 7. září 2010, sp. zn. I. ÚS 1357/10.

⁵⁷ V situaci, když by byla dlužná pohledávka uhrazena dlužníkem před podáním návrhu, oprávněný by měl svůj návrh na nařízení vzít zpět, aby soud nařizovací usnesení ani nevydal.

Jelikož zákon podanému odvolání nepřiznává odkladný účinek ohledně zákazu nakládání s majetkem povinného, lze v exekučním řízení pokračovat i během projednání odvolání účastníka a do rozhodnutí o něm (exekuční řízení nelze přerušit, nestanoví-li EŘ nebo zvláštní právní předpis jinak). V případech, kdy odvolací soud odvolání odmítne či potvrdí usnesení o nařízení exekuce, exekutor pokračuje v provádění exekuce až do úplného vymožení uloženého plnění. Ovšem za situace, kdy odvolací soud shledá odvolání jako důvodné a vyhoví mu, potom usnesení o nařízení exekuce zruší podle § 219a odst. 1 OSŘ, a nařízenou exekuci zastaví podle § 268 odst. 1 OSŘ. Lze si také představit situaci, že odvolání je podáno důvodně, včas, osobou oprávněnou, která může příkladmo namítat, že soudem přiznaná pohledávka je částečně uhrazená již před podáním návrhu na nařízení exekuce, o čemž předloží důkaz, potom může odvolací soud dle § 220 odst. 1 OSŘ napadené rozhodnutí změnit co do výše vymáhané pohledávky.

2.5 Malá úvaha o názoru ÚS vyjádřeném v usnesení II. ÚS 808/11

Ráda bych ve své práci zmínila názor ÚS na exekuční vymáhání bagatelních pohledávek, které je v současné praxi mnohých vlivných oprávněných sice v rámci zákona, ale dle mého osobního nazírání, zneužíváno.

Ústavní soud ve výše nadepsaném usnesení uvedl následující: *„Nad rámec výše uvedeného vyzývá Ústavní soud zákonodárce k revizi systému vymáhání tzv. bagatelních pohledávek (a to i soukromoprávních), když ten již zcela abstrahoval od svého účelu (ostatně drtivá většina sporů ve věcech bagatelních pohledávek je dlužníky vedena toliko jen v rozsahu náhrady nákladů řízení) a stal se pouze výnosným "byznysem", majícím však likvidační účinky pro řadu dlužníků. Insolvenční soudy, zahlcené návrhy na oddlužení, zcela jistě potvrdí, že řada dlužníků se dostala do svízelné finanční situace právě díky neschopnosti hradit zjevně přemrštěné náklady na vymáhání jinak bagatelních částek. Prvotní problém dle Ústavního soudu spočívá již v samotném faktu, že u oprávněných, kteří ze své podstaty produkují řadu bagatelních pohledávek (typicky dopravní podniky, obce) a museli by tak zaměstnávat na své náklady zaměstnance, jejichž náplní práce by bylo pouze tyto pohledávky vymáhat (tzv. formulářové žaloby), je dle platné právní úpravy v nalézacím či vykonávacím řízení možno uložit dlužníku pouze náhradu hotových výdajů a soudního poplatku; vymáhání těchto*

*pohledávek "vlastními silami" je tak pro ně ztrátové a přímo je motivuje k "prodeji" pohledávek či k jejich vymáhání skrze advokátní kanceláře.*⁵⁸

V současné době je stále častějším jevem již výše zmiňované „drobení“ vymáhaných pohledávek, které je sice plně v mezích zákona, jenž toto nezakazuje, přesto je to dle mého názoru jevem odporujícím dobrým mravům především z možných likvidačních důvodů pro povinné. Nejjednodušším vysvětlením motivace oprávněných, kteří toto praktikují, je jejich finanční prospěch z několikanásobného právního zastupování při nuceném vymáhání těchto bagatelních pohledávek. Na tomto praktikovaném postupu oprávněných ve většině případů profitují i samotní soudní exekutoři, kteří jen vítají množství jim postupovaných exekučních případů. V ideálním případě by exekutoři měli v rámci hospodárnosti řízení spojovat jimi vedená exekuční řízení mezi stejnými účastníky. Na jejich obranu by mohl být uveden argument, že spojování řízení není administrativně jednoduchou záležitostí a mohl by v praxi přinést mnohé komplikace (např. nabytí právní moci jednotlivých nařizovacích usnesení v různou dobu). Proto bych jako nejvýhodnější a nejekonomičtější variantu viděla spojení exekučních řízení již při jejich nařizování soudem pod jednu spisovou značku, čímž by bylo vedeno pouze jedno exekuční řízení. Musím zde však zmínit i variantu, kdy oprávnění mohou několik bagatelních pohledávek vůči jednomu povinnému nechat vymáhat prostřednictvím několika soudních exekutorů, a poté zde již žádná možnost spojení řízení bohužel není.

⁵⁸ Usnesení ÚS ze dne 4. května 2011, sp. zn. II. ÚS 808/11.

3. Jednotlivé procesní úkony soudu a soudního exekutora - exekuční příkaz

Soudní exekutor má k dispozici tři možnosti, jak v exekučním řízení rozhodnout. Stejně jako soud rozhoduje sporné otázky týkající se práv a povinností účastníků řízení usnesením, exekučním příkazem stanovuje způsob provedení exekuce a příkazem k úhradě nákladů exekuce určuje náklady exekuce včetně nákladů oprávněného.

Exekučním příkazem se rozumí příkaz soudního exekutora k provedení exekuce některým ze způsobů uvedených v EŘ. Jedná se o jeden z nejdůležitějších procesních úkonů soudního exekutora, neboť právě exekučním příkazem postihuje konkrétní majetek dlužníka a zabezpečuje tak pro oprávněného vymožení jeho pohledávky, přičemž musí dostatečně zhodnotit, který způsob bude pro daný případ nejvhodnější. Zvolený způsob, popřípadě jejich současná či postupná kombinace, musí být přiměřený a účelný, aby nedocházelo k přílišnému zasahování do práv osoby povinné.

3.1 Právní úprava exekučního příkazu

Exekuční příkaz je definován v ustanovení § 47 odst. 1 EŘ, kde je rovněž uvedeno, že jej lze vydat poté, co bylo exekutorovi doručeno usnesení o nařízení exekuce a jeho pověření k jejímu provedení. Exekuční řízení je sice zahájeno již dnem doručení návrhu, ale samotné provedení exekuce lze realizovat až po doručení usnesení o jejím nařízení. Legislativci zde tedy stanovuje časově závaznou posloupnost exekučního řízení, kdy by bylo v přímém rozporu se zákonem postihnout majetek dlužníka před doručením nařizovacího usnesení, přestože byl exekutorem spolehlivě zjištěn.

Vydání exekučního příkazu jako rozhodnutí soudního exekutora, jakým způsobem bude exekuce provedena, k čemuž je zákonem zmocněn soudní exekutor či jeho kandidát, je jeden z hlavních rozdílů exekuce vedené podle EŘ a výkonu rozhodnutí vedeného podle OSŘ, kde způsob provedení výkonu určuje na návrh oprávněného sám soud přímo v usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Soud v exekučním řízení nemůže exekutorovi do jeho rozhodování, jakým způsobem exekuci vést a jaké exekuční příkazy vydat, nijak zasahovat. Ke zmíněnému závěru dospěl i NS, jež ve svém usnesení uvádí, že „*při exekuci podle zákona*

č. 120/2001 Sb. je to výhradně exekutor, který je zákonem oprávněn k tomu, aby určil způsob provedení exekuce v příkazu k provedení exekuce.⁵⁹

Tato forma procesního rozhodnutí je specifická pro exekuční řízení, v občanském soudním řízení se nevyskytuje. Exekutor jím specifikuje, jakým způsobem má být exekuce realizována, nic jiného exekučním příkazem rozhodnout nelze. Konstantní judikaturou je považován za obdobu usnesení soudu, kterým se upravuje vedení řízení (§ 202 odst. 1 písm. a) OSŘ), kde opravné prostředky nepřicházejí v úvahu.⁶⁰

Exekuční řád v ustanovení § 59 v odst. 1 uvádí taxativní výčet způsobů, jak lze provést exekuci ukládající zaplacení peněžité částky:

- a) srážkami ze mzdy a jiných příjmů,
- b) příkázáním pohledávky,
- c) prodejem movitých věcí a nemovitostí,
- d) prodejem podniku,
- e) zřízením exekutorského zástavního práva na nemovitostech.

Novelou č. 133/2006 Sb. byl do EŘ, podobně jako do OSŘ, zaveden nový způsob provedení exekuce příkazem k výplatě z účtu u peněžního ústavu (§ 65a).⁶¹

V odst. 2 ustanovení § 59 EŘ je uveden taxativní výčet způsobů, jak provést exekuci ukládající jinou povinnost než zaplacení peněžité částky, kterou lze provést:

- a) vyklizením,
- b) odebráním věci,
- c) rozdělením společné věci,
- d) provedením prací a výkonů.⁶²

Tzv. listopadovou novelou bylo nově zavedeno v § 69a EŘ exekutorské zástavní právo na nemovitostech, na které se přiměřeně použijí ustanovení občanského soudního řádu upravující výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech.

Největším specifikem exekučního příkazu je, že proti němu není přípustný opravný prostředek. Přestože se to může na jedné straně jevit jako tvrdost zákona, na druhé straně je zapotřebí uvést, že pokud se povinný chce proti exekuci bránit, slouží mu k tomu odvolání

⁵⁹ Usnesení NS ze dne 10. července 2008, sp. zn. 20 Cdo 1361/2008.

⁶⁰ Usnesení ÚS ze dne 3. března 2009, sp. zn. Pl. ÚS 51/05.

⁶¹ ŠIMKA, Karel. In KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti: (exekuční řád): Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 259.

⁶² Tyto způsoby plně korespondují se způsoby provedení výkonu rozhodnutí pro uspokojení práv na nepeněžité plnění prováděné dle OSŘ, jak jsou upraveny v ustanoveních § 339 a násl. OSŘ.

směřující již proti usnesení o nařízení exekuce. Exekuční příkaz je, jak již bylo uvedeno výše, pouhou specifikací, jak a na kterém majetku povinného bude exekuce provedena.⁶³

3.2 Náležitosti exekučního příkazu

Co musí obsahovat písemné vyhotovení každého exekučního příkazu, taxativně stanovuje ĚŘ v ustanovení § 48:

- a) označení exekučního soudu,
- b) označení exekutora, který je pověřen provedením exekuce,
- c) exekuční titul a orgán, který jej vydal, nebo osobu, která jej vyhotovila,
- d) označení účastníků,
- e) označení povinnosti, která má být exekucí vymožena,
- f) způsob provedení exekuce,
- g) označení osob, kterým se doručuje exekuční příkaz,
- h) výrok, poučení o odvolání⁶⁴, den a místo jeho vydání a podpis exekutora.

Přestože v zákonném výčtu náležitostí chybí označení usnesení o nařízení exekuce s jeho číslem jednacím, kterým byl exekutor provedením exekuce pověřen a kterým byla exekuce nařízena, je zavedenou praxí, že tento údaj soudní exekutoři na své exekuční příkazy (i další jimi vydávané listiny) uvádějí. Díky němu může být zabráněno pochybnostem, o jaký exekuční případ se jedná, je-li na povinného u daného exekutora vedeno současně několik řízení.

Ačkoli to výše uvedené ustanovení EŘ neuvádí, měl by exekuční příkaz podle § 3 odst. 1 věta první ProvVyhl obsahovat poučení pro povinného v souladu s ustanovením § 47 odst. 4 EŘ o tom, že majetek postižený exekučním příkazem nesmí převést na jiného, zatížit nebo s ním jinak nakládat, jinak je úkon, kterým tuto povinnost porušil, neplatný (tzv. speciální inhibitorium).⁶⁵

Další náležitosti stanovuje EŘ u jednotlivých exekučních příkazů zvlášť, podle toho, který majetek dlužníka postihují a kterým osobám se doručuje, např. jde o označení plátce mzdy, pokud exekuční příkaz postihuje mzdu povinného, označení peněžního ústavu a čísla účtu, jde-li o exekuční příkaz přikázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu, označení movitých věcí, které mají být prodány, případně s uvedením spoluvlastnického podílu na

⁶³ Shodně vyjádření Exekutorské komory obsažené v usnesení ÚS Pl.ÚS 51/05 ze dne 3. března 2009.

⁶⁴ Poučením o odvolání v praxi rozumíme poučení účastníků, že proti exekučnímu příkazu není přípustný opravný prostředek (řádný ani mimořádný), jak je uvedeno v § 47 odst. 3 EŘ.

⁶⁵ KASÍKOVÁ, Martina. In KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti: (exekuční řád): Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 210.

nich, stejně jako označení nemovitosti (analogicky s uvedením spoluvlastnického podílu na ní) v exekučních příkazech zřízením exekutorského zástavního práva i prodejem nemovitosti.

3.3 Účinky exekučního příkazu

Doručením exekučního příkazu nastává stav speciálního inhibitoria, které v exekučním řízení doplňuje inhibitorium generální, jež dopadá na všechny majetek dlužníka ve chvíli doručení usnesení o nařízení exekuce a EŘ ho definuje v ustanovení § 44a odst. 1. Speciální inhibitorium postihuje majetek povinného přímo označený v exekučním příkaze a zakazuje povinnému ho převést na jiného, zatížit ho nebo s ním jinak nakládat. Právní úkon, kterým povinný porušil tuto povinnost, je absolutně neplatný (§ 47 odst. 4 EŘ). Zde upozorňuji na rozsudek NS, který uvádí, že „§ 47 odst. 4 zákona č. 120/2001 Sb. brání tomu, aby majetek postižený exekučním příkazem převedl na jiného povinný. Nebrání však tomu, aby povinný účinně pozbyl vlastnictví k postiženým věcem v důsledku úkonů třetích osob nebo jiných právních skutečností (kupříkladu odstoupí-li prodávající od smlouvy, podle níž povinný koupil postižené věci, uplyne-li lhůta zakládající nevyvratitelnou domněnku vypořádání společného jmění manželů nebo – jak je tomu i v souzené věci – vyzve-li dárce povinného k vrácení daru). Na základě těchto skutečností povinný pozbude vlastnictví k postiženým věcem nebo podílům na nich, i když nastanou až po nařízení exekuce nebo po vydání exekučního příkazu.“⁶⁶

Po vydání exekučního příkazu postihujícího konkrétní věci či práva jsou výjimky z jednotlivých speciálních inhibitorií stanoveny občanským soudním řádem u jednotlivých způsobů, kterými se exekuce provádí a doplňují tak výjimky z generálního inhibitoria obsažené v § 44a EŘ.⁶⁷ Nově takto byla do OSŘ zavedena výjimka u prikázání pohledávky z účtu u peněžního ústavu pod ustanovením § 304b, kde je řečeno, že dlužník je oprávněn ze zablokovaného účtu vybrat peněžní prostředky, použít tyto prostředky nebo s nimi jinak nakládat, ovšem pouze do výše dvojnásobku životního minima jednotlivce podle zvláštního právního předpisu.⁶⁸

Exekuční příkaz je procesní formou, která má účinky nařízení výkonu rozhodnutí soudem podle občanského soudního řádu.⁶⁹

⁶⁶ Rozsudek NS ze dne 23. října 2007, sp. zn. 20 Cdo 2678/2006.

⁶⁷ KASÍKOVÁ, Martina. In KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti: (exekuční řád): Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 205.

⁶⁸ Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁹ HLAVSA, Petr. *Exekuční řád a zákon č. 119/2001 Sb. s poznámkami a prováděcími předpisy*. 3. aktualizované a podstatně doplněné vydání podle stavu k 1. 4. 2008. Praha: Linde Praha, a.s. – Právnícké a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2008, s. 78.

Exekuční příkaz považujeme za obdobu usnesení soudu 1. stupně, proti němuž není odvolání přípustné, jako je tomu v případech, kdy soud takovými usneseními pouze upravuje průběh řízení. Exekuční příkaz tak můžeme považovat za analogii takového usnesení, neboť se jím „upravuje“ způsob provedení exekuce. Bude-li přesto odvolání či jiný opravný prostředek proti exekučnímu příkazu podán, odvolací soud (respektive exekutor) jej odmítne podle ustanovení § 218 písm. c) OSŘ.⁷⁰

Dalším neméně podstatným účinkem exekučního příkazu, který doplňuje speciální inhibitorium, je tzv. arrestorium, které znamená pro podlužníka osoby povinné (např. peněžní ústav) zákaz nakládat s pohledávkou povinného až do výše pohledávky a jejího příslušenství určené exekučním příkazem, tzn. nevyplácet peněžní prostředky, neprovádět na ně započtení a ani jinak s nimi nenakládat (srov. § 304 odst. 1 OSŘ). Díky tomuto účinku se v praxi stává poměrně často, že se dlužník o exekuci nařízené na jeho osobu dozví od instituce blokující jeho majetek dříve než od samotného exekutora, protože mu z nejrůznějších důvodů zatím nebyl doručen exekuční příkaz (nejrelevantnějším důvodem je určitá časová prodleva, v níž je majetek dlužníka zjišťován a blokován bez jeho povědomí o nařízené exekuci, aby bylo dosaženo jejího účelu a zabráněno jejímu zmaření).

3.4 Obrana proti exekučnímu příkazu

Zákon výslovně uvádí, že proti exekučnímu příkazu opravný prostředek není přípustný (§ 47 odst. 3 EŘ). Do této formulace můžeme zahrnout jak opravné prostředky řádné, tak i mimořádné, kterými jsou žaloba pro zmatečnost, žaloba na obnovu řízení a dovolání.

Možnost, jak se bránit vydanému exekučnímu příkazu však přeci jen existuje. Povinný či třetí osoba dotčená exekučním příkazem (nejčastěji spoluvlastník nemovitosti či manžel povinného) může přímo u exekutora podat návrh na (částečné) zastavení exekuce, co do výše postiženého majetku předmětným exekučním příkazem.

Pokud soud nařídí exekuční řízení proti povinnému a § 59 EŘ taxativně stanoví způsoby provedení exekuce, mezi kterými je i výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti, a již neexistuje jiná možnost, jak pohledávku oprávněného v přiměřeném čase vymoci, a soud i přes tyto skutečnosti nemovitost povinného z exekuce vyloučí s odůvodněním přiměřenosti,

⁷⁰ Tamtéž.

zcela se tím popírá smysl celého exekučního řízení, tj. efektivně vymoci státem přiznanou pohledávku oprávněného na povinném.⁷¹

Případně si povinný může za zákonem stanovených podmínek u exekutora podat návrh na odklad exekuce.

3.4.1 Návrh na odklad exekuce (§ 54 EŘ)

Jedním ze způsobů, jak se povinný může bránit v probíhajícím exekučním řízení vydanému exekučnímu příkazu, jenž určuje způsob provedení exekuce, resp. více vydaným exekučním příkazům, je podání návrhu na odklad. Toto shodně vyslovil ve svém usnesení Městský soud v Praze, když uvedl, že *„obranou proti nepřiměřenému rozsahu exekuce po jejím nařízení více exekučními příkazy může být odklad exekuce dle § 266 odst. 2 OSŘ, případně návrh na částečné zastavení exekuce dle § 268 odst. 4 druhá část věty OSŘ.“*⁷²

Tento institut byl významně upraven tzv. listopadovou novelou ve prospěch strany povinného, jednak zavedením lhůty pro rozhodnutí o návrhu, aby bylo napříště zamezeno průtahům a nežádoucím účinkům, také zakotvením speciálního případu odkladu exekuce podle § 54 odst. 5 EŘ, kdy povinný složí u exekutora jistotu ve výši vymáhané pohledávky, nákladů oprávněného a nákladů exekuce.

Chtěla bych uvést, že tento způsob obrany proti exekučnímu příkazu není trvalého rázu, ale jedná se pouze o jakési oddálení přímého výkonu exekuce, jejíž účinky po dobu odkladu zůstávají zachovány. Podrobněji bude pojednáno o odkladu exekuce v následující kapitole.

3.4.2 Návrh na zastavení exekuce (§ 55 EŘ)

Druhou možností jak se bránit nejen exekučnímu příkazu, ale respektive celému exekučnímu řízení je podání návrhu na zastavení exekuce, které je upraveno § 55 EŘ. Jedná se zde o zastavení celého exekučního řízení, analogicky však může exekutor zastavit exekuci pouze částečně, a to ohledně konkrétního způsobu provedení exekuce, jak je specifikován v exekučním příkazu.

Tento způsob obrany proti exekučnímu příkazu dle mého názoru předpokládá jistou míru informovanosti povinného. Návrh na zastavení exekuce si může povinný podat k pověřenému exekutorovi do 15 dnů ode dne, kdy se dozvěděl o důvodu zastavení exekuce.

Zákon přiznává právo navrhnout zastavení exekuce samozřejmě i straně oprávněné, které žádá lhůta k podání návrhu v EŘ určena není a bude jej využívat hlavně v případech

⁷¹ LUKÉŠ, Ondřej. Přiměřenost exekuce nebo zánik vymahatelnosti práva? *Právní rozhledy*, 2009, č. 15, s. 556.

⁷² Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. března 2003, sp. zn. 14 Co 98/2003.

dobrovolného splnění pohledávky povinným v období mezi nařízením exekuce soudem a nabytím právní moci. V tuto chvíli si oprávněný podá návrh na částečné zastavení exekuce, co do výše uhrazené pohledávky, a dále bude požadovat exekučně vymoci jen své náklady spolu s náklady exekuce. Pokud by povinný uhradil oprávněnému svoji pohledávku ještě před vydáním usnesení o nařízení exekuce, je oprávněný povinen vzít svůj návrh na nařízení exekuce zpět.

Exekutor je povinen zkoumat, zda je návrh na zastavení exekuce úplný, určitý a srozumitelný, jinak navrhovatele vyzve postupem podle § 43 odst. 1 OSŘ k odstranění vad podání. Nebudou-li vady ve stanovené lhůtě odstraněny, exekutor postupem podle § 43 odst. 2 věta první OSŘ podání odmítne. Proti usnesení o odmítnutí podání je odvolání přípustné.⁷³

V praxi se stává poměrně často, že podání povinného nadepsané jako odvolání proti usnesení o nařízení exekuce nesplňuje požadavky pro odvolání, ale fakticky se jedná o návrh na zastavení exekuce. Jako nejčastější argument povinného si lze představit předcházející uhrazení vymáhané pohledávky oprávněnému. V tomto případě exekuční soud postoupí dané podání povinného pověřenému exekutorovi s přípisem, že sám je posoudil jako návrh na zastavení exekuce, o němž v první fázi přísluší rozhodnout exekutorovi, aby tak v zákonné lhůtě učinil. Shodně tak judikoval NS ve svém usnesení: „*Jestliže povinný při podání odvolání proti usnesení o nařízení soudního výkonu rozhodnutí doloží, že svou povinnost vůči oprávněnému splnil dobrovolně, není to důvodem ke změně rozhodnutí soudu prvního stupně tak, že se návrh na nařízení soudního výkonu rozhodnutí zamítá, nýbrž k zastavení výkonu rozhodnutí usnesením soudu prvního stupně.*“⁷⁴ Obdobně se vyjádřil NS i v dalším usnesení takto: „*Při nařízení výkonu rozhodnutí soud naopak nezkoumá (nezjišťuje), zda a v jakém rozsahu povinný vymáhanou povinnost dobrovolně splnil, a v tomto směru vychází z tvrzení oprávněného v návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí. Okolnosti takové povahy mohou být hodnoceny jen v řízení o zastavení výkonu rozhodnutí, které předpokládá provádění dokazování.*“⁷⁵

O zastavení exekuce může i bez návrhu povinného rozhodnout sám exekutor, souhlasí-li se zastavením oprávněný. Nesouhlasí-li oprávněný, požádá exekutor o zastavení exekuční soud. Exekuční soud může o zastavení exekuce rozhodnout také bez návrhu, jedná se o taxativně uvedené případy v § 268 OSŘ. Jednu z možností zastavení exekuce pro nemajetnost dlužníka, kdy průběh exekuce ukazuje, že výtěžek, kterého jí bude dosaženo,

⁷³ KASÍKOVÁ, Martina. In KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti: (exekuční řád): Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 231.

⁷⁴ Usnesení NS ze dne 12. května 2005, sp. zn. 21 Cdo 2067/2004.

⁷⁵ Usnesení NS ze dne 26. března 2008, sp. zn. 20 Cdo 3552/2006.

nepostačí ani ke krytí jejích nákladů, zmínil ve svém usnesení i NS: „*Podnět k zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. e) OSŘ podává exekutor, nikoliv povinný. Exekutor uvede, jaké úkony provedl ke zjištění majetku povinného a s jakým výsledkem, případně z čeho dovedl hodnotu zjištěného majetku. Nesouhlasí-li oprávněný se zastavením exekuce s odůvodněním, že exekutor zjistil majetek nedostatečně, soud ho vyzve ke sdělení, které další úkony mají být ke zjištění majetku provedeny, a posoudí jejich možnou úspěšnost předtím, než exekuci zastaví. Neshledá-li soud důvody pro zastavení exekuce, vyzve exekutora, aby v exekuci pokračoval. Výzva nemusí mít formu usnesení, musí však obsahovat důvody, pro něž se soud domnívá, že ještě lze nalézt postižitelný majetek povinného. Exekutor je v takovém případě povinen v exekuci pokračovat.*“⁷⁶

Obecným důvodem k zastavení exekuce bez bližšího vymezení je důvod zastavení uvedený v § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ, který zahrnuje všechny případy absolutní nepřípustnosti exekuce, které nejsou podchyceny v žádném jiném ustanovení a které se mohou vyskytnout.⁷⁷ Pod tento bod můžeme podřadit například možnost, že dlužník ztratí svoji procesní způsobilost, či promlčení práva. Shodně uvedl Krajský soud v Českých Budějovicích ve svém usnesení: „*Jestliže povinný v průběhu exekuce zemřel a dědictví po něm sice podle § 462 OZ připadlo státu, který však pro předluženost z něj nic nenabyl, nelze v řízení se státem pokračovat. Exekuce musí být podle § 104 odst. 1 OSŘ pro nedostatek způsobilosti zastavena a její náklady nese oprávněný, byť zastavení exekuce nezavinil.*“⁷⁸ Nejvyšší soud ve své judikatorní praxi odhalil další důvod pro zastavení exekuce: „*V případě, že soud zjistí po nařízení exekuce kvalifikovanou vadu kompetence (o věci rozhodl správní orgán, kterýžto podle svého zákonného vymezení nebyl oprávněn rozhodnout právě proto, že pravomoc v této věci byla svěřena výhradně jinému orgánu), je tu dán důvod k zastavení (částečnému zastavení) již nařízené exekuce dle § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ.*“⁷⁹

O náhradě nákladů při zastavení exekuce rozhoduje soud. O náhradě nákladů mezi účastníky rozhodne podle § 271 OSŘ, o nákladech exekutora rozhodne podle § 89 EŘ.⁸⁰

⁷⁶ Usnesení NS ze dne 31. října 2006, sp. zn. 20 Cdo 1062/2005.

⁷⁷ HLAVSA, Petr. *Exekuční řád a zákon č. 119/2001 Sb. s poznámkami a prováděcími předpisy*. 3. aktualizované a podstatně doplněné vydání podle stavu k 1. 4. 2008. Praha: Linde Praha, a.s. – Právnícké a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2008, s. 87.

⁷⁸ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. září 2005, sp. zn. 5 Co 2127/2005.

⁷⁹ Usnesení NS ze dne 16. prosince 2009, sp. zn. 20 Cdo 3353/2008.

⁸⁰ KASÍKOVÁ, Martina. In KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti: (exekuční řád): Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 237.

3.4.3 Vyškrtnutí věci za soupisu (§ 68 EŘ)

Jako specifickou obranu pro třetí osoby chci uvést možnost podání návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu. Tento prostředek obrany, zavedený tzv. střední novelou, je ovšem možné použít pouze proti exekučnímu příkazu postihujícím movité věci. Smyslem této úpravy je usnadnit vyškrtnutí sepsaných věcí, které sepsány být neměly.⁸¹

Pokud je exekučním příkazem postižen movitý majetek nepřipouštějící výkon rozhodnutí, má ten, jemuž svědčí právo k věci, které nepřipouští exekuci (navrhovatel), možnost bránit se proti němu podáním návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu majetku. Zákon pro něj určuje lhůtu 30 dnů ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl o soupisu, v níž je možné podat návrh u exekutora, který věc pojal do soupisu. Nedodržení lhůty nelze prominout.

Exekučním řádem je také určena lhůta 15 dnů od doručení návrhu pro rozhodnutí exekutora o tomto návrhu. Tento časový interval má zjistit dostatečně rychlé rozhodnutí o věci samé, aby tak bylo zabráněno nežádoucím následkům vůči navrhovateli. Exekutor v tomto případě rozhoduje usnesením.

EŘ hovoří o dvojici případů, kdy je exekutor povinen věc ze soupisu vždy vyškrtnout. Za první, souhlasí-li s návrhem oprávněný, za druhé, pokud během provádění exekuce vyjde najevo, že povinnému věc nepatří nebo patřit nemůže (§ 68 odst. 3 EŘ). Vyhoví-li exekutor návrhu, není proti tomu rozhodnutí soudního exekutora přípustné odvolání.

Za situace, kdy exekutor návrhu třetí osoby na vyloučení věci z exekuce byť jen z části nevyhoví, poučí ho, že navrhovatel má ještě zákonné právo do 30 dnů od doručení rozhodnutí exekutora podat excindační žalobu (na vyloučení věci) podle § 267 OSŘ. Rozhodne-li soud ve prospěch vlastníka věci, vznikne tím soudnímu exekutorovi povinnost vydat věc vlastníkovu v místě svého sídla. Shodně tak bylo judikováno v rozsudku NS: *„Místem splnění povinnosti vydat vlastníkovu jeho věc, je bydliště nebo sídlo toho, kdo mu ji neoprávněně zadržuje. Jestliže byla zastavena exekuce vedená proti povinnému prodejem věcí z důvodu, že bylo pravomocně rozhodnuto, že postihuje majetek, k němuž má někdo právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí, zaniklo pověření k provedení exekuce, exekutor nadále zadržuje věci neprávem a je povinen je vydat vlastníkovu v místě svého sídla.“*⁸²

K excindační žalobě, následující po neúspěšném návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu, a nákladech řízení s ní souvisejících se vyjádřil v nálezu ÚS a uvedl následující: *„Obecně je nutné považovat za nespravedlivé, aby oprávněný (věřitel), který v předchozích řízeních osvědčil, že důvodně hájí svá porušená nebo ohrožená práva nebo právem chráněné zájmy,*

⁸¹ KORBEL, František. PRUDÍKOVÁ, Dagmar. Nad změnami v exekučním řádu. *Právní rozhledy*, 2009, roč. 17, č. 22, s. 797.

⁸² Rozsudek NS ze dne 16. července 2008, sp. zn. 22 Cdo 2234/2008.

a nyní žádá výkon příslušného rozhodnutí, byl povinován k zaplacení náhrady nákladů řízení vůči osobě, která proti němu ve sporu o tzv. excindační žalobě byla úspěšná; soud však smí aplikovat ustanovení § 150 OSŘ v řízení o tzv. excindační žalobě jen tam, kde věřitel (oprávněný) vznik nákladů řízení úspěšné straně nezavinil (např. tehdy, jestliže osoba, jež tvrdí, že má právo k majetku nepřipouštějící výkon rozhodnutí, brání svá práva nikoli z příčiny ležící na straně oprávněného, nýbrž v důsledku jednání soudního exekutora). ... Vykonavatel (soudní exekutor) musí ze soupisu vyloučit ty věci, ohledně nichž to oprávněný výslovně prohlásí i poté, co byl soupis pořízen.

Užití ustanovení § 150 OSŘ ve prospěch strany oprávněné (věřitele) je vyloučeno v tom případě, jestliže žalobce (osoba, jež tvrdí, že má právo k majetku nepřipouštějící výkon rozhodnutí) požádal stranu oprávněnou, aby přikázala vykonavateli (soudnímu exekutorovi) věc ze soupisu vyloučit, a svá tvrzení ohledně tohoto práva podepřel důkazy, s nimiž stranu oprávněnou v dostatečné lhůtě před podáním vylučovací žaloby seznámil, avšak ta jeho požadavek odmítla, přičemž soud mu pak na základě týchž důkazů v řízení o tzv. excindační žalobě vyhověl.⁸³

⁸³ Nález ÚS ze dne 9. června 2009, sp. zn. III.ÚS 292/07.

4. Jednotlivé procesní úkony soudu a soudního exekutora – usnesení o odkladu exekuce

Odklad exekuce je stav řízení, v němž exekuční soud a exekutor posečká v provádění exekuce a nečiní tedy úkony, které by vedly bezprostředně k vynucení povinnosti povinného, přičemž dosud provedené úkony nejsou zásadně dotčeny. Smyslem tohoto institutu je předcházet nepříznivým a často i neodčinitelným následkům pro povinného, způsobených bezodkladným provedením exekuce. Reaguje se tak jednak na přechodné osobní, ekonomické a sociální mimořádné a nepříznivé důsledky exekuce na povinného a jeho rodinu, jednak na možnou a přechodnou nejistotu, zda bude exekuci možno provést, resp. zda ji nebude nutno zastavit.⁸⁴

Ve vazbě na ustanovení OSŘ o odkladu výkonu rozhodnutí, můžeme rozeznávat dva druhy důvodů, pro něž může být exekuce odložena.⁸⁵ V první skupině důvodů pamatoval zákonodárce na případ, kdy se povinný bez svého zavinění ocitne přechodně v takovém postavení, že by neprodlený výkon rozhodnutí, resp. exekuce mohl mít na něho nebo pro příslušníky jeho rodiny zvláště nepříznivé následky a oprávněný nebude odkladem exekuce vážně poškozen. Předpokladem pro odklad exekuce tohoto druhu je procesní úkon povinného, a tím je podání návrhu na odklad. Jde o dispoziční oprávnění, které přísluší jen povinnému, a proto nemůže návrh podat ani oprávněný, jakkoli by se mu jevílo, že jsou splněny důvody pro takový odklad.⁸⁶ Druhou skupinu důvodů představují případy, kdy může být výkon rozhodnutí, resp. exekuce odložen, lze-li očekávat, že bude zastaven. Tyto případy žádný úkon účastníka nevyžadují, exekuční soud může exekuci odložit i bez návrhu (§ 54 odst. 6 EŘ).⁸⁷ Toto potvrdil ve svém usnesení i Krajský soud v Českých Budějovicích, v němž uvedl následující: „*Odvolací soud nesdílí závěr soudu prvního stupně o tom, že by k odkladu provedení exekuce nemohlo dojít z důvodu uvedeného v ustanovení § 266 odst. 2 OSŘ, dle kterého může soud i bez návrhu odložit provedení výkonu rozhodnutí, lze-li očekávat, že výkon rozhodnutí bude zastaven, neboť ve smyslu ustanovení § 52 exekučního řádu, nestanoví-li exekuční řád jinak, použijí se pro exekuční řízení přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu. Podání žaloby na vyloučení věci z výkonu rozhodnutí, případně exekuce, dle ustanovení*

⁸⁴ KUČERA, Zdeněk. In KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti: (exekuční řád): Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 225.

⁸⁵ § 266 OSŘ.

⁸⁶ TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2006, s. 149.

⁸⁷ Na případy, kdy může být výkon rozhodnutí zastaven pamatuje ustanovení § 268 OSŘ, které lze plně aplikovat i v exekučním řízení.

§ 267 OSŘ odůvodňuje zpravidla odložení provedení exekuce dle ustanovení § 266 odst. 2 OSŘ až do rozhodnutí o excindační žalobě.⁸⁸

Speciálním případem odkladu exekuce je složení jistoty ve výši vymáhané pohledávky, nákladů oprávněného a nákladů exekuce přímo u soudního exekutora. Na návrh povinného pak může exekutor nebo exekuční soud odložit provedení exekuce do právní moci rozhodnutí o návrhu na zastavení exekuce a o tom, že povinný není vázán obecným a speciálním inhibitoriem ode dne vydání rozhodnutí o odkladu. Zde je nejpodstatnější rozdíl od odkladu exekuce bez složení jistoty, neboť tam účinky obecného i speciálního inhibitoria zůstávají zachovány. Nedojde-li k zastavení exekuce, použije se jistota na úhradu vymáhané pohledávky, nákladů oprávněného a nákladů exekuce; jinak se vrátí složiteli. Myslím si, že tento nově zavedený způsob odkladu exekuce může být povinnými vítán, ovšem chci zdůraznit, že je zde také nezbytným předpokladem úkon povinného – navrhnout soudnímu exekutorovi odklad. Lze si představit, že při objemu vymáhaných exekucí v současné době, není v možnostech exekutora zkoumat, za jakým účelem přišly od povinného peněžité prostředky v dané výši, zda jako jistota pro účely odkladu exekuce, či jako prostá úhrada plnění (srov. § 44a odst. 2 EŘ). Přestože zákon neuvádí žádná specifika, která by měl návrh povinného při současném složení jistoty mít, měl by povinný exekutorovi jednoduchou formou se všemi zákonnými náležitostmi⁸⁹ sdělit, za jakým účelem u něj peníze složil a co sám požaduje (§ 54 odst. 5 EŘ).

Na druhý zvláštní případ odkladu exekuce je pamatováno v § 54 odst. 4 EŘ, v němž je uvedeno, že je-li odložena vykonatelnost exekučního titulu, exekutor nebo exekuční soud odloží provedení exekuce do doby pravomocného skončení řízení, ve kterém soud rozhoduje o odložení vykonatelnosti exekučního titulu. Častější bude situace odložení provedení exekuce již při jejím nařizování soudem, kterému bude známo řízení o odložení vykonatelnosti exekučního titulu. NS ve svém usnesení judikoval následující: „*Povolení odkladu vykonatelnosti exekučního titulu před zahájením exekučního řízení nebo po jeho zahájení nebrání nařízení exekuce (obdobně není důvodem zastavení exekuce, pokud odklad vykonatelnosti byl povolen po nařízení exekuce). Soud tedy exekuci nařídí a současně její provedení podle ustanovení § 266 odst. 2 OSŘ odloží až do pravomocného skončení příslušného řízení. ... Vylovení (nařízení) odkladu vykonatelnosti exekučního titulu je tedy*

⁸⁸ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 6. května 2003, sp. zn. 19 Co 532/2003.

⁸⁹ § 42 odst. 4 OSŘ.

*pouze důvodem odložení provedení exekuce; odtud plyne závěr, že odklad vykonatelnosti neznamená, že rozhodnutí, jež kvalitu vykonatelnosti dříve nabylo, ji tím naopak pozbylo.*⁹⁰

4.1 Návrh na odklad exekuce

Návrh na odklad exekuce se podává u pověřeného exekutora, který o návrhu na odklad rozhoduje formou usnesení ve lhůtě 7 dnů, ode dne, kdy návrh na odklad obdržel. Pokud návrh splňuje všechny náležitosti stanovené zákonem, může mu exekutor vyhovět, jinak ve stejné lhůtě postoupí návrh k rozhodnutí exekučnímu soudu.

Na situaci, kdy návrh na odklad exekuce nespĺňuje zákonem jmenované náležitosti, aby byl srozumitelný, určitý a obsahoval listiny k prokázání tvrzení obsažených v návrhu, pamatuje ustanovení § 54 odst. 1 EŘ a v tomto případě může být návrh exekutorem odmítnut. Jelikož podání návrhu na odklad brání v dalším pokračování exekuce, není možné aplikovat ustanovení § 43 OSŘ, neboť výzvy k doplnění a s tím spojené lhůty by v takovém případě byly v rozporu s cíli exekučního řízení. Odmítnutím návrhu na odklad není povinný nijak poškozen, neboť může podat nový řádný návrh a zároveň nedojde k maření průběhu exekuce.⁹¹ Domáhá-li se povinný zcela nepochybně, jak odkladu provedení výkonu, tak i změny nebo zrušení usnesení o nařizení exekuce, lze projednat návrh na odklad ještě před předložením spisu odvolacímu soudu, jestliže projednání odkladu je z hlediska ochrany práv povinného naléhavější (§ 6 OSŘ).⁹²

4.2 Rozhodnutí o návrhu na odklad, jeho náležitosti

Do vydání rozhodnutí o návrhu na odklad exekuce exekutor nečiní žádné úkony směřující k provedení exekuce, nejde-li o návrh, který je svévolným a zřejmě bezúspěšným uplatňováním nebo bráněním práva. Věta první se nepoužije, uplatní-li účastník v návrhu na odklad stejné okolnosti, o nichž již bylo rozhodnuto. Exekutor však může činit úkony zjišťovacího charakteru ve vztahu k dalšímu majetku povinného anebo ve vztahu k úkonům povinného ohledně již postiženého majetku či stavu tohoto majetku.⁹³

Odloží-li exekutor nebo exekuční soud usnesením exekuci na návrh povinného podle § 266 odst. 1 OSŘ, potom exekutor nebo exekuční soud obligatorně uvede dobu, na kterou

⁹⁰ Usnesení NS ze dne 30. srpna 2006, sp. zn. 20 Cdo 2917/2005.

⁹¹ KUČERA, Zdeněk. In KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti: (exekuční řád): Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 226.

⁹² TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2006, s. 150.

⁹³ KUČERA, Zdeněk. In KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti: (exekuční řád): Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 226.

exekuci odkládá; po tuto dobu exekutor nečiní žádné úkony směřující k provedení exekuce. Po uplynutí doby odkladu exekutor i bez návrhu pokračuje v provádění exekuce. Není zapotřebí vydávat žádné usnesení o pokračování provádění exekuce rozdílně od soudního výkonu rozhodnutí.

Nevyhoví-li exekutor návrhu na odklad exekuce do 7 dnů, postoupí jej společně s exekučním spisem k rozhodnutí exekučnímu soudu, který o něm rozhodne bez zbytečného odkladu, nejpozději do 15 dnů. Tím se rozhodování o odkladu exekuce připodobňuje rozhodování o předběžném opatření.⁹⁴ Je na místě podtrhnout, že exekutor bude mít rozhodovací pravomoci jen v rozsahu, které jsou běžné u vyšších soudních úředníků a asistentů soudce, resp. obsahově bude pouze úředně autorizovat ty věci, v nichž mezi účastníky není sporu. Ve všech ostatních případech bude rozhodovat soud.⁹⁵

Usnesení, v němž exekutor rozhodl o odkladu exekuce či jeho zamítnutí, musí obsahovat všechny zákonné náležitosti upravené § 169 OSŘ spolu s poučením, že je možné do 15 dnů podat odvolání ke krajskému soudu, v jehož obvodu působí exekuční soud. V usnesení o povolení odkladu výkonu rozhodnutí lze také uvést podmínky, za nichž se odklad povoluje (např. povinný bude plnit ve splátkách, v částkách a lhůtách soudem stanovených).⁹⁶ Dále musí být z rozhodnutí zřejmé, zda se odklad týká celého výkonu nebo jen některé části a které.⁹⁷

Při rozhodování o odkladu je třeba rozhodnout i o nákladech řízení, jež při rozhodování o odkladu vznikly oprávněnému. Nebude však možné podle tohoto ustanovení přiznat náklady povinnému, který měl s návrhem na povolení odkladu úspěch, vůči oprávněnému. Nelze však vyloučit jejich přiznání v odvolacím řízení.⁹⁸

⁹⁴ KUČERA, Zdeněk. In KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti: (exekuční řád): Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 228.

⁹⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 286/2009 Sb., změna exekučního řádu a dalších předpisů, ASPI [databáze].

⁹⁶ TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2006, s. 149.

⁹⁷ Tamtéž, s. 152.

⁹⁸ HLAVSA, Petr. *Exekuční řád a zákon č. 119/2001 Sb. s poznámkami a prováděcími předpisy*. 3. aktualizované a podstatně doplněné vydání podle stavu k 1. 4. 2008. Praha: Linde Praha, a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2008, s. 86.

4.3 Odvolání proti usnesení o odkladu exekuce

Exekuční řád v § 55c odst. 1 říká, že proti rozhodnutí soudního exekutora může účastník řízení podat odvolání.⁹⁹ O podaném odvolání posléze rozhoduje krajský soud, v jehož obvodu působí exekuční soud.

Proti rozhodnutí o odkladu exekuce je odvolání přípustné. O čemž musí být účastník exekutorem v daném rozhodnutí poučen. Poučení o odvolání musí obsahovat lhůtu pro podání odvolání, a to 15 dnů od doručení písemného vyhotovení rozhodnutí, dále informaci, že odvolání se podává u pověřeného exekutora. Jestliže rozhodnutí exekutora neobsahuje poučení o odvolání, o lhůtě k odvolání, o tom, u koho se odvolání podává nebo obsahuje-li nesprávné poučení o tom, že odvolání není přípustné, lze odvolání podat do tří měsíců od doručení rozhodnutí.¹⁰⁰ Usnesení o odkladu exekuce je vykonatelné okamžikem doručení, pokud není výslovně stanoveno jinak. Dovolání přípustné není.¹⁰¹ Ke lhůtě pro podání odvolání obecně proti rozhodnutím soudu prvního stupně bych ráda zmínila i usnesení NS, v němž je řečeno následující: „*Odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně je účinné i tehdy, jestliže bylo podáno po jeho vyhlášení dříve, než odvolateli bylo doručeno písemné vyhotovení tohoto rozhodnutí; je nerozhodné, že v době podání odvolání ještě nezačala běžet odvolací lhůta. Závada v doručení se stává právně nevýznamnou, jestliže rozhodnutí soudu prvního stupně bylo doručeno účastníku řízení způsobem, který nedokládá jeho řádné doručení, a ten je přesto v plném rozsahu napadl odvoláním.*“¹⁰² Dále je lhůta zachována v případě, je-li odvolání podáno u exekučního soudu.¹⁰³

Aktivně legitimován je jak povinný, pokud jeho návrh na odklad exekuce bude exekutorem zamítnut, tak i oprávněný v momentě, že soudní exekutor návrhu vyhoví a oprávněný se bude cítit odkladem exekuce ohrožen na svém zájmu vymoci pohledávku.

Nálezem Ústavního soudu bylo vysloveno následující: „*Nedoručení odvolání oprávněného proti usnesení soudního exekutora povinnému je v rozporu s právem na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 LZPS a porušuje princip rovnosti účastníků řízení podle čl. 37 odst. 3 LZPS.*“¹⁰⁴

⁹⁹ EŘ taxativně uvádí, proti kterým rozhodnutím exekutora není odvolání přípustné, a jimiž jsou: a) rozhodnutí exekutora o návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu (§ 68), b) exekuční příkaz, c) příkaz k úhradě nákladů exekuce.

¹⁰⁰ JIRMANOVÁ, Miroslava. In KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti: (exekuční řád): Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 250.

¹⁰¹ KUČERA, Zdeněk. In KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti: (exekuční řád): Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 226.

¹⁰² Usnesení NS ze dne 11. června 2007, sp. zn. 20 Cdo 1374/2006.

¹⁰³ JIRMANOVÁ, Miroslava. In KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti: (exekuční řád): Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 249 - 250.

¹⁰⁴ Nález ÚS ze dne 14. června 2011, sp. zn. I. ÚS 3/11.

Ustanovení § 201 až 226 OSŘ upravující odvolání se v exekučním řízení použijí přiměřeně. Úkony podle § 208 až 210a OSŘ činí exekutor, který poté odvolání předloží společně s exekučním spisem odvolacímu soudu.

5. Jednotlivé procesní úkony soudu a soudního exekutora – příkaz k úhradě nákladů exekuce

Poslední kapitolu své diplomové práce věnuji procesnímu úkonu soudního exekutora, jež je specifický v celém civilním procesu, a jinde než v exekučním řízení dle EŘ nemůže být aplikován.

5.1 Právní úprava příkazu k úhradě nákladů exekuce

Příkaz k úhradě nákladů exekuce chápeme jako zvláštní formu rozhodnutí o nákladech řízení, specifickou pouze pro exekuční řízení. Soudní exekutor v něm určuje náklady exekuce a náklady oprávněného, které mají být v exekučním řízení vymoženy. Příkaz musí být doručen oprávněnému a povinnému do vlastních rukou (§ 9 odst. 2 ProvVyhl), a dalším osobám, kterým se podle způsobu provedení exekuce, zvoleného k vymožení nákladů exekuce a nákladů oprávněného¹⁰⁵, doručuje usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu. Jsou-li postihovány majetkové hodnoty patřící do společného jmění manželů, a to za podmínek stanovených v § 42 EŘ, je třeba doručit příkaz k úhradě nákladů exekuce i manželovi povinného.¹⁰⁶

Příkaz k úhradě nákladů exekuce je rozhodnutí, kterým exekutor určuje výši a jednotlivé složky nákladů exekuce, jež je povinný povinen zaplatit oprávněnému a exekutorovi. Náklady exekuce jsou odměna exekutora, náhrada paušálně určených či účelně vynaložených hotových výdajů, náhrada za ztrátu času při provádění exekuce¹⁰⁷, náhrada za doručení písemností, odměna a náhrada nákladů správce podniku, a je-li exekutor nebo správce podniku plátcem daně z přidané hodnoty, je nákladem exekuce rovněž příslušná daň z přidané hodnoty podle zvláštního právního předpisu. Povinnost povinného platit náklady oprávněného a exekutora má oporu v § 87 odst. 2 a 3 EŘ a výslovně je tato povinnost povinnému uložena soudem v usnesení o nařízení exekuce (§ 44 odst. 6 písm. e)).¹⁰⁸

¹⁰⁵ Jedná se o náklady účelně vynaložené oprávněným k vymáhání jeho nároku (§ 6 odst. 1 ProvVyhl) a jsou definovány v § 137 odst. 1 a 3 OSŘ. Náklady oprávněného hradí oprávněnému povinný (§ 87 odst. 2 věta druhá EŘ).

¹⁰⁶ KASÍKOVÁ, Martina. In KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti: (exekuční řád): Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 343.

¹⁰⁷ Výše těchto položek je stanovena Ministerstvem spravedlnosti ve vyhlášce č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti z škody způsobené exekutorem, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁸ KASÍKOVÁ, Martina. In KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti: (exekuční řád): Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 343.

K hotovým výdajům exekutora obsaženým v příkazu k úhradě nákladů exekuce uvedl ÚS ve svém nálezu následující: „*Vyúčtované hotové výdaje nesmí obsahovat ty náklady, které jsou kryty odměnou (§ 1 odst. 3 ET). Veškeré hotové výdaje přitom musí být ve spise soudního exekutora doloženy fakturami a stvrzenkami či jinými doklady, a pokud to není možné úředními záznamy.*“¹⁰⁹ Dále bych ráda zmínila nálezu ÚS týkající se plateb exekutora za součinnost poskytnutou bankami: „*Nejeví se jako nepřiměřené, aby hotové výdaje v řádu desetikorun hradil bance jako osobě poskytující součinnost sám exekutor (z paušálu ve výši 3.500,-Kč dle ust. § 13 ET), čímž je šetřen i názor Nejvyššího soudu, když je pouze dovyložen v tom směru, že soudní exekutor, vykonávající moc na něj státem delegovanou, je z ní rovněž vázán povinností k úhradě hotových výdajů za poskytnutí součinnosti ze strany bank.*“¹¹⁰

Nejvyšší soud ve svém usnesení charakterizoval příkaz k úhradě nákladů exekuce následovně: „*Příkazem k úhradě nákladů exekuce soudní exekutor určuje konkrétní výši a jednotlivé složky nákladů exekuce, aniž by stanovil způsob, kterým budou vymoženy; příkaz je ve spojení s usnesením o nařízení exekuce exekučním titulem, který se vykonává v exekučním řízení, v němž byl vydán. Způsob provedení exekuce je stanoven v exekučním příkazu a je-li jím prodej nemovitostí, je vymožení nákladů exekuce spjato s rozvrhem, i když pohledávka exekutora režimu přihlášek nepodléhá. Pohledávka exekutora z titulu nákladů exekuce může být ve skupině podle § 337c odst. 1 písm. c) OSŘ uspokojena až poté, co budou plně uspokojeny ostatní pohledávky této skupiny.*“¹¹¹

Jestliže se náklady exekuce nebo náklady oprávněného po vydání příkazu k úhradě nákladů exekuce zvýší nebo vzniknou další náklady, vydá exekutor další příkaz k úhradě nákladů exekuce. V praxi však dochází i k situacím, kdy se náklady exekuce (obvykle odměna exekutora) sníží v důsledku vývoje exekuce, zejména proto, že dojde ke zrušení exekučního příkazu dle § 47 odst. 1 EŘ.¹¹²

5.2 Příkaz k úhradě nákladů exekuce, jeho náležitosti a specifika

Exekuční řád v ustanovení § 88 odst. 2 obsahuje taxativní výčet náležitostí, které příkaz k úhradě nákladů exekuce obsahuje, a jimiž jsou:

- a) označení exekučního soudu, který pověřil exekutora provedením exekuce,

¹⁰⁹ Nález ÚS ze dne 31. srpna 2005, sp. zn. II. ÚS 336/05.

¹¹⁰ Nález ÚS ze dne 11. května 2011, sp. zn. II. ÚS 543/11.

¹¹¹ Usnesení NS ze dne 28. července 2010, sp. zn. 20 Cdo 3039/2008.

¹¹² KASÍKOVÁ, Martina. In KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti: (exekuční řád): Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 344.

- b) označení exekutora, který je pověřen provedením exekuce,
- c) označení exekučního titulu a orgánu, který ho vydal, nebo osoby, která jej vyhotovila,
- d) označení oprávněného a povinného,
- e) označení povinnosti, která má být exekucí vymožena,
- f) stanovení povinnosti k náhradě nákladů, včetně jejich vyčíslení a odůvodnění,
- g) výši zaplacené zálohy a její vyúčtování,
- h) datum a podpis exekutora a poučení o námitkách.

Ustanovení § 6 odst.1 ProvVyhl uvádí, že příkaz k úhradě nákladů exekuce může obsahovat název peněžního ústavu a číslo účtu, na který má být uhrazena částka odpovídající nákladům exekuce a nákladům oprávněného. Tento údaj slouží povinnému k dobrovolné úhradě nákladů. Nesplní-li však uloženou povinnost dobrovolně, exekutor na základě § 87 odst. 4 EŘ vymůže na povinném náklady některým ze způsobů uvedených v § 59 odst. 1 EŘ, který exekutor zvolí exekučním příkazem.¹¹³

Při vydání příkazu k úhradě nákladů exekuce je nutné vycházet z principu jeho přezkoumatelnosti. Náklady musí být určeny tak, aby účastníci a popřípadě soud při pozdějším přezkumu v námitkovém řízení mohli posoudit, čím jsou náklady tvořeny a jak vznikly, a mohli ověřit správnost jejich vyčíslení. V příkazu k úhradě nákladů exekuce je proto třeba uvést jednotlivé druhy nákladů, např. odměna, paušální náhrada výdajů, DPH, jednotlivé hotové výdaje a je třeba uvést i odůvodnění výpočtu odměny, tedy z jaké částky nebo jakým postupem byla vypočítána.¹¹⁴ Odměna exekutora nemá vycházet jen z přímé závislosti odměny na výši vymoženého plnění, ale má odrážet složitost, odpovědnost a namáhavost exekuční činnosti.¹¹⁵

K institutu zálohy oprávněného na náklady exekuce, která byla-li složena, musí být v příkazu k náhradě nákladů exekuce vyúčtována, judikoval NS toto: „*Účelem exekuce je uspokojit oprávněného, jestliže povinný nesplnil svou povinnost uloženou mu vykonávaným rozhodnutím nebo jiným titulem. Podstatou institutu zálohy na náklady exekuce je pak zajištění prostředků pro následné vedení exekuce, resp. úkony exekutora, vedoucí k jejímu úspěšnému ukončení. Za tím účelem je exekutor oprávněn požadovat na oprávněném v rámci exekučního řízení zaplacení zálohy, jejíž výši a lhůtu k úhradě si určuje sám. Lhůtu, kterou exekutor stanoví, lze její povahou přirovnat ke lhůtě soudcovské. Nepochybně i v případě*

¹¹³ KASÍKOVÁ, Martina. In KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti: (exekuční řád): Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 345.

¹¹⁴ Tamtéž.

¹¹⁵ HLAVSA, Petr. *Exekuční řád a zákon č. 119/2001 Sb. s poznámkami a prováděcími předpisy*. 3. aktualizované a podstatně doplněné vydání podle stavu k 1. 4. 2008. Praha: Linde Praha, a.s. – Právnícké a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2008, s. 126.

lhůtu ke složení zálohy může exekutor tuto lhůtu prodloužit, popř. žádost o prodloužení lhůty zamítnout. ¹¹⁶

5.3 Opravný prostředek proti příkazu k úhradě nákladů exekuce a rozhodnutí o něm

Opravným prostředkem proti příkazu k úhradě nákladů exekuce jsou námitky. Jedná se o specifický opravný prostředek používaný jedině v exekučním řízení dle EŘ. Ustanovení § 88 odst. 3 EŘ stanovuje, kdo je aktivně legitimován k podání námitek – účastník řízení, místo a lhůtu k podání námitek – u exekutora do 8 dnů od doručení příkazu k úhradě nákladů exekuce¹¹⁷, a postup exekutora, který buď námitkám zcela vyhoví nebo je bez zbytečného odkladu postoupí exekučnímu soudu, který o námitkách rozhodne do 15 dnů.¹¹⁸

Lhůta pro podání námitek je lhůtou procesněprávní, jak shodně vyjádřil ve svém nálezu ÚS: „*V dané věci obecný soud nesprávnou interpretací zákonného ustanovení (§ 88 odst. 3 EŘ) posoudil lhůtu pro podání opravného prostředku jako hmotněprávní a nikoliv procesněprávní. V důsledku toho odepřel stěžovatelce přístup k soudu, neboť její opravný prostředek nesprávně posoudil jako opožděně podaný.*“¹¹⁹ Obdobně se ÚS vyslovil i v nálezu pod sp. zn. III. ÚS 290/09: „*Pokud se soud v exekučním řízení nezabýval opravným prostředkem povinného proti příkazu k úhradě nákladů exekuce, tj. námitkami, protože je nesprávně považoval za podané po zákonem stanovené lhůtě, upřel povinnému právo domáhat se svého práva u nezávislého a nestranného soudu, konkrétně právo obrátit se na soud, aby přezkoumal rozhodnutí soudního exekutora, a tím porušil jeho ústavně zaručené základní právo ve smyslu čl. 36 odst. 1 LZPS.*“¹²⁰

V případě vyloučení exekutora z provedení exekuce (§ 29 EŘ), v případě změny exekutora (§ 44 odst. 9 EŘ) a v případě zániku výkonu exekutorského úřadu (§ 15 odst. 1 EŘ) může podat původní exekutor nebo dědic námitky proti části příkazu k úhradě nákladů exekuce, která určuje výši jeho odměny a náhrady výdajů.¹²¹

¹¹⁶ Usnesení NS ze dne 26. října 2010, sp. zn. 20 Cdo 3817/2010.

¹¹⁷ Lhůta byla prodloužena novelou č. 347/2007 Sb., kterým se mění EŘ, z původních tří dnů na nyníjších 8 dnů.

¹¹⁸ KASÍKOVÁ, Martina. In KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti: (exekuční řád): Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 346.

¹¹⁹ Nález ÚS ze dne 28. května 2009, sp. zn. III. ÚS 2516/07.

¹²⁰ Nález ÚS ze dne 4. března 2010, sp. zn. III. ÚS 290/09.

¹²¹ KASÍKOVÁ, Martina. In KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti: (exekuční řád): Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 346.

Při posuzování včasnosti podání námitek hodnotí soud dodržení osmidenní lhůty v souladu s § 55 až 57 OSŘ. Prominutí zmeškání lhůty podle § 58 OSŘ je v exekuci v souladu s § 254 odst. 2 OSŘ vyloučeno. Opožděné námitky postoupí exekutor soudu, který je dle § 208 odst. 1 OSŘ odmítne.¹²²

Účinkem námitek podaných včas oprávněnou osobou je skutečnost, že příkaz k úhradě nákladů exekuce nenabývá právní moci a náklady jím určené nelze vymoci. Exekutor však může na základě exekučního příkazu zajistit věci, hodnoty či prostředky k jejich úhradě, ale vyplatit je oprávněnému a ve svůj prospěch může exekutor až po pravomocném rozhodnutí o námitkách soudem či exekutorem (§ 206 odst. 1 OSŘ) a po právní moci usnesení o nařízení exekuce.¹²³

Exekutor je povinen společně s námitkami předložit soudu příslušnou část spisu obsahující faktury a stvrzenky či jiné doklady, a pokud to není možné, úřední záznamy, které potvrzují vynaložené náklady a jejich výši.¹²⁴ Soud musí své rozhodnutí o námitkách náležitě odůvodnit, jinak by tím porušil právo na spravedlivý proces, jak to judikoval ve svém nálezu ÚS: „*Soud tím, že své rozhodnutí de facto neodůvodnil, porušil právo stěžovatele na spravedlivý proces zakotvené v čl. 36 odst. 1 LZPS. Dále soud nerespektováním závazného právního názoru Ústavního soudu porušil čl. 1 odst. 1, čl. 2 odst. 3 a čl. 89 Ústavy a čl. 2 odst. 2 LZPS.*“¹²⁵

Co mají námitky proti příkazu k úhradě nákladů exekuce obsahovat EŘ neuvádí, proto se ve spojení s § 52 EŘ aplikuje § 42 odst. 4 OSŘ obsahující obecné náležitosti podání účastníků, mezi něž patří komu je podání určeno, kdo je činí, které věci se týká a co sleduje, musí být podepsáno a datováno. Jestliže námitky neobsahují všechny výše uvedené náležitosti, exekutor vyzve účastníka k jejich doplnění. Pokud by doplněny nebyly, postoupí je exekučnímu soudu, který je odmítne.

¹²² Tamtéž.

¹²³ Tamtéž.

¹²⁴ Tamtéž, s. 347.

¹²⁵ Nález ÚS ze dne 11. listopadu 2009, sp. zn. IV. ÚS 475/09.

Závěr

Nyní jsem se dostala na konec své diplomové práce, kde bych ráda provedla její celkové zhodnocení a učinila závěry, ke kterým jsem při psaní došla.

Jak jsem zmínila v úvodu, domnívám se, že exekuční řízení a vše s ním související, je téma v současné době velmi aktuální. Částečně je to dané celospolečenskou ekonomickou krizí, kdy lidé nejsou schopni splácet své závazky, také ovšem jejich finanční negramotností, kdy si mnohdy půjčují peníze bez rozmyslu či nechávají bez povšimnutí malé částky, které dluží různým subjektům (dopravní podniky, pojišťovny, místní poplatky atd.). To vše společně potom dává „práci“ dalším subjektům, kteří neuhrazené pohledávky vymáhají. Veřejnost má posléze jakýsi pocit „nespravedlnosti“, „ukřivděnosti“, „šikany“ ze strany oprávněných, kteří chtějí dluhy uhradit. Nejjednodušší radou pro všechny by bylo – nikomu nic nedlužte, zbytečně si nepůjčujte, a mějte své závazky přehledně vypořádané. Ale dluhy a jejich vymáhání jsou staré jako lidstvo samo, takže na mé rady zřejmě již v minulosti došlo, ale lidé se z nich nepoučili. Proto jsem sama ráda, že jsem se exekučnímu řízení blíže věnovala, abych mohla alespoň ve svém okolí působit jaksi preventivně poukazováním na možné důsledky nesplacených pohledávek.

Ve své práci jsem si dala za cíl přehledně její čtenáře seznámit s nezákladnějšími a nejdůležitějšími procesními úkony soudu a soudního exekutora v exekučním řízení vedeném dle exekučního řádu, s jejich náležitostmi, účinky a možnostmi jejich nápravy. Při jejím zpracování jsem si více a více uvědomovala překonanou a zbytečnou dvoukolejnost systému jak civilně-právní pohledávky vymáhat. Mnohými autory i veřejností je pojem „exekuce“ nadále nepřesně používán i v souvislosti s výkonem rozhodnutí podle OSŘ. Zákonodárce tomu přispěl dvoukolejností možnosti, jak na straně povinné vymoci plnění uložené jí rozhodnutím v civilním řízení, které neplnila. Tato dvoukolejnost je dle mého názoru již po více než deseti letech fungování soudních exekutorů, s menšími či většími výhradami, které praxe přináší, zbytečná. Do budoucna bych uvažovala o zrušení části šesté OSŘ, ovšem pouze za předpokladu, že ĚR bude novelizován do té míry, že bude upravovat všechny případy, na které je nyní pamatováno v části šesté OSŘ.

Základní vědeckou metodou v mé práci, je metoda právní komparace, která se mi nabídla v důsledku přijetí tzv. listopadové novely EŘ, kterou jsem do své práce zapracovala, společně s upozorněními na změny v další připravované novele exekučního řádu.

Má práce je rozdělena do pěti kapitol. První kapitola je věnována vymezení pojmu procesního úkonu soudu, společně s jeho tříděním dle civilně-procesní nauky, a s přihlédnutím, kde a jak se procesní úkony konkrétně vyskytují v exekučním řízení, jaká je jejich frekvence a prospěch. Další čtyři kapitoly se zabývají jednotlivými procesními úkony v exekučním řízení: usnesení o nařízení exekuce, exekuční příkaz, usnesení o odkladu exekuce a příkaz k úhradě nákladů exekuce.

Usnesení o nařízení exekuce je dle mého názoru nejdůležitějším procesním úkonem soudu v exekučním řízení. Usnesení střední novelou nijak změněno nebylo, ale fakticky se prodloužila lhůta pro jeho vydání. Proto pozitivně vnímám variantu, že v připravované novele exekučního řádu by zákonodárce mohl přistoupit k dalšímu odebrání administrativní činnosti soudů tím, že by svěřil nařizování (či zahajování) exekucí soudním exekutorům a roli soudu by nadále zachoval jen coby přezkumného orgánu.

Ve své práci jsem zmínila „drobení dluhu“, což je nežádoucí jev z praxe, přičemž oprávněný svoji pohledávku podloženou jedním exekučním titulem vymáhá na povinném na několikrát. Jedná se o velkou nevyváženost a účelovou kumulaci nákladů, výhodnou pro stranu oprávněnou a částečně likvidační pro stranu povinného. Tomuto by mělo být ze strany soudů předcházeno a zabraňováno, vzhledem k tomu, že na takto praktikovaném postupu oprávněných ve většině případů profitují i samotní soudní exekutoři, kteří jen vítají množství jim postupovaných exekučních případů.

Přijetím tzv. listopadové novely byl zmírněn účinek právního úkonu, kterým povinný naložil se svým majetkem v době trvání generálního inhibitoria. Zákonodárce vedený úmyslem snížit negativní dopady probíhající exekuce, z absolutní neplatnosti stihl tyto úkony neplatností pouze relativní. Tato změna si na druhé straně žádá větší pozornosti strany oprávněné i samotného exekutora, aby ve vlastním zájmu dbali úkonů povinného, který by mohl platně převést svůj majetek na jiného a snížit tak dobytnost pohledávky.

Dále bych chtěla upozornit na neúplnost týkající se odvolání proti usnesení o nařízení exekuce. EŘ předepisuje explicitně jedinou náležitost, jež musí odvolání povinného obsahovat a tou je uvedení skutečností rozhodných pro nařízení exekuce, pod sankcí, že k jiným skutečnostem soud nepřihlédne. Dále však EŘ rozhodné skutečnosti nijak nespécifikuje, proto jsou dovozovány konstantní judikaturou a řadí se k nim vykonatelnost exekučního titulu, pravomoc orgánu, který jej vydal, věcná legitimace účastníků a prekluze práva. Pro větší přehlednost řízení a snazší možnost obrany povinného bych navrhovala tyto skutečnosti další novelou do EŘ zakomponovat.

Exekuční příkaz je forma procesního rozhodnutí specifická pro exekuční řízení, v občanském soudním řízení se nevyskytuje. Významným účinkem exekučního příkazu je speciální inhibitorium postihující majetek povinného přímo označený v exekučním příkazu a zakazující povinnému ho převést na jiného, zatížit ho nebo s ním jinak nakládat. Právní úkon, kterým by povinný porušil tuto povinnost, je absolutně neplatný (rozdílně od relativní neplatnosti úkonů povinného učiněných v rámci generálního inhibitoria). Druhým účinkem exekučního příkazu, je tzv. arrestatorium, které znamená pro podlužníka osoby povinné zákaz nakládat s pohledávkou povinného až do výše pohledávky a jejího příslušenství určené exekučním příkazem.

Největším specifikem exekučního příkazu je, že proti němu není přípustný opravný prostředek. Přesto existuje možnost, jak se vydanému exekučnímu příkazu bránit. Povinný či třetí osoba dotčená exekučním příkazem může přímo u exekutora podat návrh na (částečné) zastavení exekuce, návrh na odklad exekuce či návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu. Posledně uvedený prostředek obrany, zavedený tzv. střední novelou, je ovšem možné použít pouze proti exekučnímu příkazu postihujícím movité věci. Smyslem této úpravy je urychlit vyškrtnutí sepsaných věcí, které sepsány být neměly.

Složení jistoty ve výši vymáhané pohledávky, nákladů oprávněného a nákladů exekuce přímo u soudního exekutora je novelou zavedený způsob odkladu exekuce, který může být povinnými vítán, ovšem chci zdůraznit, že je zde nezbytným předpokladem úkon povinného – navrhnout soudnímu exekutorovi odklad. Není v možnostech exekutora zkoumat, za jakým účelem přišly od povinného peněžité prostředky, zda jako jistota pro účely odkladu exekuce, či jako prostá úhrada plnění. Je na místě zdůraznit, že exekutor má nyní rozhodovací pravomoci jen v rozsahu, které jsou běžné u vyšších soudních úředníků a asistentů soudce, resp. obsahově úředně autorizuje pouze ty věci, v nichž mezi účastníky není sporu. V případech, že exekutor nevyhoví návrhu na odklad, musí jej postoupit k rozhodnutí exekučnímu soudu. Tento postup se mi jeví zbytečným. Nebála bych se svěřit exekutorům pravomoc zamítnout návrh na odklad s možností podat si proti tomu rozhodnutí odvolání k exekučnímu soudu.

Tímto bych uzavřela jakési shrnutí předchozího výkladu, kde jsem se pokusila alespoň naznačit nejvýznamnější přínosy současné úpravy a zároveň upozornit na její nedostatky. Nyní mohu konečně odpovědět na otázku, zda v úvodu zmíněné dvoukolejnosti nejsou nadbytečné, zda nejsou překonané a která je z mého pohledu výhodnější.

Při psaní své práce jsem se plně přiklonila k názoru, že stávající dvoukolejná možnost, jak vymáhat civilně-právní pohledávky, je zbytečná a překonaná. Dle mého názoru by do

budoucná zcela postačovala možnost vymáhání pouze prostřednictvím soudních exekutorů dle exekučního řádu. V tom případě bude ovšem nutné do exekučního řádu zahrnout vše, co je nyní upraveno v části šesté OSŘ a na něž je exekučním řádem pouze odkazováno. Exekutoři v postavení podnikatelů jsou na vymáhání pohledávek osobně zainteresováni, jsou za ně odpovědní. Exekuční řízení je rychlejší a efektivnější než soudní výkon rozhodnutí, navíc podání návrhu na nařízení exekuce není nijak zpoplatněno. Jistě, povinní musí uhradit vedle pohledávky i náklady oprávněného a náklady exekuce v řádech tisíců korun, ale jedná se o nepříjemný důsledek nesplnění uložené povinnosti, kterou měl povinný možnost uhradit před zahájením exekuce.

Dvoukolejnost v samotném exekučním řízení, kdy v rozhodování o návrzích účastníků na zastavení či odklad exekuce rozhoduje nejprve exekutor, a až posléze nevyhoví-li jim exekutor, rozhoduje o nich soud, se mi jeví taktéž jako zbytečná. Zákonodárce se tak snažil šetřit práva účastníků na rychlost průběhu řízení a současně se dle mého názoru snažil, aby bylo většině podaných návrhů vyhověno. Snahu o rychlost a efektivitu exekučního řízení vítám, ale nebála bych se ponechat celé rozhodování o návrzích účastníků plně na odpovědnosti soudních exekutorů. Roli exekučního soudu bych zachovala jen coby přezkumného orgánu. Domnívám se, že by to znamenalo další „přínosný“ odliv objemné exekuční agendy, a soudy by tak měly daleko větší prostor se detailněji zabývat podanými opravnými prostředky proti všem rozhodnutím exekutora – ať již odvoláními či námitkami, stejně jako dozorem nad celkovou činností exekutorských úřadů.

Seznam použité literatury a zdroje

Monografie

DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský soudní řád, komentář – I. díl*. Praha: C.H.Beck, 2009, 1579 s.

DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský soudní řád, komentář – II. díl*. Praha: C.H.Beck, 2009, 1581 – 3343 s.

GROSSOVÁ, Marie. *Exekuce na peněžitě plnění v současné právní praxi: podle stavu k 1.1.2007*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2007, 603 s.

HLAVSA, Petr. *Exekuční řád a zákon č. 119/2001 Sb. s poznámkami a prováděcími předpisy*. 3. aktualizované a podstatně doplněné vydání podle stavu k 1. 4. 2008. Praha: Linde Praha, a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2008, 271 s.

HLAVSA, Petr. *Občanský soudní řád, soudní řád správní a předpisy související s výkladem nových ustanovení*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2008, 647 s.

HLAVSA, Petr. STAVINHOVÁ, Jaruška. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: Masarykova univerzita v Brně a Jan Šabata, nakladatelství DOPLNĚK, 2003, 660 s.

KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti: (exekuční řád): Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, 643 s.

KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a předpisy související*. Komentář, 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2005, 966 s.

KNAPPOVÁ, Marta a kol. *Občanské právo hmotné I.* 4. vydání. Praha: Aspi, 2005, 523 s.

KURKA, Vladimír. *Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce*. Praha: Aspi, 2005, 316 s.

KURKA, Vladimír, DRÁPAL Ljubomír. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení*. Praha: Linde Praha, 2004, 854 s.

SCHELLOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. 1. vydání. Praha: Eurounion, s.r.o, 1998, 335 s.

SCHELLOVÁ, Ilona a kol. *Exekuce v zrcadle právních předpisů I., Průběh exekučního řízení*. 1. vydání. Ostrava: Key Publishing, 2007, 114 s.

TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2006, 836 s.

WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 4. aktualizované vydání doplněné o předpisy evropského práva. Praha: Linde Praha a.s. – Právnícké a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořinkové a Jana Tuláčka, 2006, 729 s.

Články z časopisů

ANDRÁŠEK, Marek. Potřetí k neplatnosti smlouvy o převodu nemovitosti uzavřené povinným v průběhu exekuce. *Bulletin advokacie*, 2008, č. 3, s. 30.

BENÍKOVÁ, Dagmar. Několik úvah nad připravovanou změnou exekučního řádu. *Bulletin advokacie*, 2010, č. 6, s. 40.

DÁVID, Radovan. Elektronizace procesních úkonů. *Právní fórum*, 2009, č. 2, s. 57.

DÁVID, Radovan. Exekutorská činnost ve světle novely 286/2009 Sb. *Právní fórum*, 2009, č. 10, s. 404.

DÁVID, Radovan. Vylučovací spory s přihlédnutím k novele exekučního řádu. *Právní fórum*, 2010, č. 7, s. 342.

HOZMAN, David. Účinky exekučního řízení a dispozitivní oprávnění dědice. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 5, s. 70.

CHALUPA, Luboš. Neplatnost smluv uzavřených povinnou osobou v průběhu exekuce a restituce. *Bulletin advokacie*, 2007, č. 3, s. 29.

CHALUPA, Luboš. Nakládání s majetkem ve výlučném vlastnictví manžela povinného. *Bulletin advokacie*, 2008, č. 12, s. 32.

KLAPKA, Štěpán. Vybrané problémy rozhodování o náhradě nákladů exekuce. *Právní rozhledy*, 2009, č. 4, s. 124.

KORBEL, František. PRUDÍKOVÁ, Dagmar. Nad změnami v exekučním řádu. *Právní rozhledy*, 2009, roč. 17, č. 22, s. 792.

LUKEŠ, Ondřej. Přiměřenost exekuce nebo zánik vymahatelnosti práva? *Právní rozhledy*, 2009, č. 15, s. 556.

PREISLER, Pavel. K některým změnám v exekučním řádu. *Právní rozhledy*, 2010, roč. 18, č. 10, s. 363 – 369.

RAKOVSKÝ, Adam. Odklad exekuce pro přechodné zhoršení postavení povinného. *Právní rozhledy*, 2004, č. 20, s. 757.

SVOBODA, Karel. Lze vést současně soudní i exekutorskou exekuci? *Bulletin advokacie*, 2011, č. 6, s. 36.

SVOBODA, Karel. Jak donutit soud, aby dokončil neúplnou exekuci. *Právní fórum*, 2009, č. 1, s. 14.

SVOBODA, Karel. Nad návrhem na zavedení výhradně exekutorské exekuce. *Právní fórum*, 2011, č. 5, s. 198.

VESELÝ, Jan. Aplikace exekučního řádu z pohledu soudního exekutora. *Právní rozhledy*, 2002, č. 5, s. 208 - 215.

WINTEROVÁ, Alena. Doručování soudních písemností jako jeden z problémů spravedlnosti. *Právní zpravodaj*, 2005, č. 1, s. 1 – 5.

Právní předpisy

- Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 347/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a kterým se mění řada dalších zákonů
- Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

- Zákon č. 286/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a kterým se mění řada dalších zákonů
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 418/2001 Sb., o postupech při výkonu exekuční a další činnosti, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 329/2008 Sb., o centrální evidenci exekucí, ve znění pozdějších předpisů

Judikatura

- Nález Ústavního soudu ze dne 20. října 1998, sp. zn. III. ÚS 456/97.
- Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. března 2003, sp. zn. 14 Co 98/2003.
- Usnesení KS v Českých Budějovicích ze dne 6. května 2003, sp. zn. 19 Co 532/2003.
- Usnesení NS ze dne 12. května 2005, sp. zn. 21 Cdo 2067/2004.
- Usnesení KS v Ústí nad Labem ze dne 28. července 2004, sp. zn. 10 Co 606/2004.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 3. března 2009, sp. zn. Pl. ÚS 51/05.
- Nález Ústavního soudu ze dne 31. srpna 2005, sp. zn. II. ÚS 336/05.
- Usnesení KS v Českých Budějovicích ze dne 27. září 2005, sp. zn. 5 Co 2127/2005.
- Usnesení NS ze dne 26. ledna 2006, sp. zn. 20 Cdo 1211/2005.
- Usnesení NS ze dne 30. srpna 2006, sp. zn. 20 Cdo 2917/2005.
- Usnesení NS ze dne 31. října 2006, sp. zn. 20 Cdo 1062/2005.
- Rozsudek NS ze dne 11. ledna 2007, sp. zn. 20 Cdo 1813/2006.
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 4. dubna 2007, sp. zn. II. ÚS 417/06.
- Usnesení NS ze dne 11. června 2007, sp. zn. 20 Cdo 1374/2006.
- Rozsudek NS ze dne 23. října 2007, sp. zn. 20 Cdo 2678/2006.
- Usnesení NS ze dne 20. července 2006, sp. zn. 20 Cdo 195/2006.
- Usnesení NS ze dne 22. června 2007, sp. zn. 20 Cdo 2010/2006.
- Usnesení NS ze dne 26. března 2008, sp. zn. 20 Cdo 3552/2006.
- Usnesení NS ze dne 7. února 2007, sp. zn. 20 Cdo 2136/2006.
- Nález Ústavního soudu ze dne 9. června 2009, sp. zn. III. ÚS 292/07.
- Nález Ústavního soudu ze dne 27. listopadu 2007, sp. zn. II. ÚS 1331/07.

- Nález Ústavního soudu ze dne 28. května 2009, sp. zn. III. ÚS 2516/07.
- Usnesení NS ze dne 17. února 2010, sp. zn. 33 Cdo 4774/2007.
- Usnesení NS ze dne 24. července 2008, sp. zn. 20 Cdo 153/2007.
- Usnesení NS ze dne 26. května 2009, sp. zn. 20 Cdo 2021/2007.
- Usnesení NS ze dne 28. května 2009, sp. zn. 20 Cdo 3064/2007.
- Usnesení NS ze dne 29. dubna 2009, sp. zn. 20 Cdo 1624/2007.
- Usnesení NS ze dne 30. března 2009, sp. zn. 20 Cdo 2491/2007.
- Usnesení NS ze dne 16. prosince 2009, sp. zn. 20 Cdo 3353/2008.
- Usnesení NS ze dne 10. července 2008, sp. zn. 20 Cdo 1361/2008.
- Usnesení NS ze dne 23. června 2010, sp. zn. 20 Cdo 3872/2008.
- Rozsudek NS ze dne 16. července 2008, sp. zn. 22 Cdo 2234/2008.
- Rozsudek NS ze dne 11. března 2011, sp. zn. 31 Cdo 4545/2008.
- Usnesení NS ze dne 28. července 2010, sp. zn. 20 Cdo 3039/2008.
- Nález Ústavního soudu ze dne 4. března 2010, sp. zn. III. ÚS 290/09.
- Nález Ústavního soudu ze dne 11. listopadu 2009, sp. zn. IV. ÚS 475/09.
- Usnesení NS ze dne 23. června 2010, sp. zn. 23 Cdo 4476/2009.
- Nález Ústavního soudu ze dne 7. září 2010, sp. zn. I. ÚS 1357/10.
- Nález Ústavního soudu ze dne 17. srpna 2010, sp. zn. II. ÚS 808/10.
- Usnesení NS ze dne 26. října 2010, sp. zn. 20 Cdo 3817/2010.
- Nález Ústavního soudu ze dne 14. června 2011, sp. zn. I. ÚS 3/11.
- Nález Ústavního soudu ze dne 11. května 2011, sp. zn. II. ÚS 543/11.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 4. května 2011, sp. zn. II. ÚS 808/11.

Internetové a jiné zdroje

ŠONKA, Petr. *Novelizace exekučního řádu*. [online] pravniradce.ihned.cz, 17. prosince 2009 [cit. 8. ledna 2011] Dostupné na <http://pravniradce.ihned.cz/c4-10077440-39524100-F00000_d-novelizace-exekucniho-radu>.

ŠEBESTA, Kamil. Kvítková, Adriana. *Podrobněji k novele exekučního řádu*. [online] [elaw.cz](http://www.elaw.cz), 23. listopadu 2009 [cit. 8. ledna 2011] Dostupné na <<http://www.elaw.cz/cs/novinky/25-news/142-podrobnji-k-novele-exekuniho-adu.html>>.

GINTER, Jindřich. *O exekucích mají rozhodovat jen sami exekutoři, lidé jsou proti.* [online] Novinky.cz, 21. června 2011, [cit. 18. září 2011]. Dostupné na <<http://www.novinky.cz/finance/236804-o-exekucich-maji-rozhodovat-jen-sami-exekutori-lide-jsou-proti.html>>.

GINTER, Jindřich. *Dlužníci manévrují s majetkem, aby obelstili exekutory.* [online] Novinky.cz, 7. ledna 2011. Dostupné na <<http://www.novinky.cz/finance/221660-dluznici-manevruji-s-majetkem-aby-obelstili-exekutory.html>>.

GINTER, Jindřich. *Exekutoři nebudou mít zcela volné ruce, ujistí soudci.* [online] Novinky.cz, 27. června 2011. Dostupné na <<http://www.novinky.cz/finance/237391-exekutori-nebudou-mit-zcela-volne-ruce-ujistuji-soudci.html>>.

GINTER, Jindřich. *Počet exekucí narůstá, chronickým dlužníkům už ale není co brát.* [online] Novinky.cz, 14. února 2011. Dostupné na <<http://www.novinky.cz/finance/225165-pocet-exekuci-narusta-chronickym-dluznikum-uz-ale-neni-co-brat.html>>.

www.epravo.cz

www.exekutorskacomora.cz

www.nsoud.cz

www.portaldrazeb.cz

Důvodová zpráva k novelizaci OSŘ a EŘ 14. 4. 2011 dostupná na <<http://www.komora.cz/pomahame-vasemu-podnikani/pripominkovani-legislativy-2/nove-materialy-k-pripominkam-1/nove-materialy-k-pripominkam/67-11-novelizace-obcanskeho-soudniho-radu-a-exekucniho-radu-t-14-4-2011.aspx>>.

Důvodová zpráva k zákonu č. 286/2009 Sb., změna exekučního řádu a dalších předpisů. ASPI [databáze].